

**Burley on Equivocation
in his Companion to a *Tractatus Fallaciarum*
and in his Questions on the *Elenchi***

Sten Ebbesen¹

In *Vivarium* 37 (1999) J. Ottman and R. Wood reviewed the works of Walter Burley.² On pp. 8-9 of their article we read:

The last of the logical works which may have been written at Oxford is the *Elenchi commentary*, which survives only in English manuscripts. Again there are at least two versions: *Questions* and an *Exposition* or *Treatise*, also known as *Modus arguendi*. The *Questions* survive only in an early 14th century manuscript, and no one has written on it recently. By contrast, both Sten Ebbesen and Clemens Kopp have written on the *De modis arguendi*. Kopp has ascribed a third version to Burley which he calls the *Fallaciae breves*, along with one of four versions or adaptations of the thirteenth-century textbook *Fallaciae ad modum Oxoniae* edited in parallel in his dissertation, and a commentary to the *Logica* "*Cum sit nostra*" found in the same manuscript. All four of the *Fallaciae ad modum Oxoniae* treatises are very similar to each other, with lots of verbatim borrowing. So the presumption is that Kopp is right. But to say the least it complicates the situation. For it might equally be that what Kopp has found is the base text or texts Burley used in lecturing on the *Elenchi*.

Some confusion is involved in this account, and since I know that other colleagues have been similarly confused, I would like to unravel the confused threads.

First and foremost, we are not dealing with several commentaries on the *Sophistici Elenchi*. We are dealing with five works, of four quite different types: (1) Questions on the *Elenchi*, (2) A companion to a summulistic *tractatus fallaciarum*, (3) such a *tractatus fallaciarum* (*Fallaciae breves*), (4) another such *tractatus* known as *Fallaciae ad modum Oxoniae* and extant in four rather different versions. (5) A literal commentary on *Logica* "*Cum sit nostra*".

Of these works, (1) - (2) are attributed to Burley in the mss. The Burleian origin of (3) was first proposed by the present writer (1985) and by Clemens Kopp (1985, 1986); at our present state of knowledge it remains a plausible proposal, but other possibilities remain open. (4) Kopp further (1985) proposed to make Burley responsible for one of the four versions of *Fallaciae ad modum Oxoniae*. The evidence for this attribution is very weak. (5) De Rijk (1967: 1.445f.) proposed Burley as the author of (5). Below I shall present the five

---

¹ I owe thanks to cand. mag. David Bloch who proofread this article.

² 'Walter of Burley: His Life and Works', *Vivarium* 37 (1999) 1-23.

texts in question, discuss their claims to Burleian authorship, and edit the sections on equivocation from (1) and (2).

1. *Quaestiones super Elenchos*

Ms C = Cambridge, St. John's D.25: 153rA-162vA.

Parchment, mm. 224 x 165 (thus f. 159; some leaves elsewhere smaller, thus ff. 101-112 approx. mm. 210 x 140), ff. 163. Composite ms: (a) 2-30, (b) 31-46, (c) 47ff. Examined by the writer 1988 & 2003. Part (a), which contains Cicero's *De inventione* seems to be from the 13th c., while the rest of the ms is from the (early) 14th c. Parts (b) - (c) contain philosophical works, including – in part (c) – some by Burley.

The parchment is not of high quality and further seems to have suffered the effects of moisture. The text is somewhat sloppily written and contains many errors as well as many ambiguities. Thus, in a normal manuscript *mo*⁹ may safely be taken to represent *modus*, but in this one it may represent *modum* or *modi* as well. There are many textual errors, some of them very serious, as well as several examples of unusual or simply bad spelling, such as *quit* for *quid*, *ac* for *hac* and vice versa, *abitudine* for *habitudine*, *cio* for *scio*. Besides genuinely corrupt text, there are some syntactic and stylistic infelicities which could suggest that the text originated as a reportation of oral teaching.

An attribution to Burley is found at the top of f. 153r: *Incipiunt questiones libri helencorum date(?) a domino Waltero de burle*. Below I publish an edition of questions 4-12, which deal with equivocation.

Incipit: DE SOPHISTICIS AUTEM ET DE HIS QUE VIDENTUR ELENCHI. <Q>ueratur utrum de syllogismo sophistico est scientia. Quod non probatur, nam

Explicit: ratione cuius interpretatur quod una dictio est alia et hec interpretatur ydem esse ut inter accionem et passionem. Expliciunt questiones date super librum elencorum.

The questions cover some preliminary problems and the six fallacies *in dictione*, whereas the seven *extra dictionem* are not treated at all:

01 Utrum de syllogismo sophistico est scientia	153rA-153vA
02 Utrum syllogismus sophisticus sit syllogismus	153vA-153vB
03 Utrum causa apparentiae est formale in syllogismo	153vB-154rA
04 Utrum aliquod nomen sit aequivocum	154rA-154vA
05 Utrum nomen aequivocum sit nomen unum vel multa nomina	154vA-155rB
06 Utrum terminus aequivocus penes primum modum aequivocationis importet suas significationes copulative	155rB-155vA
07 Utrum terminus aequivocus penes primum modum respicit sua significata disiunctive	155vA-155B
08 Utrum aequivocum penes primum modum repraesentet sua significata actu	155vB-156vA
09 Utrum terminus aequivocus contrahitur per mediate <adiunctum> ad alterum eius significatum	156vB-157rB
10 Utrum terminus aequivocus contrahi posset per aliquid immediate adiunctum	157rB-158rB
11 An distributio semel posita distribuat terminum aequivocum simul	

pro suppositis cuiuslibet significati	158rB-158vB
12 Utrum aliqua vox analogia unum significare posset proprie et aliud improprie	158vB-159rB
13 Utrum amphibolia operatur actuaalem multiplicitem	159rB-159vB
14 Utrum compositio sit fallacia distincta a divisione	159vB-160vA
15 Utrum eadem sunt materialia in sensu composito et in sensu diviso	160vA-161rA
16 De veritate huius 'impossibile potest esse verum'	161rA-162rA
17 Notabilia de fallacia accentus.....	162rA-162rB
18 Utrum figura dictionis operatur aliquam multiplicitem	162rB-162vA

2. *Super tractatum fallaciarum.*

Mss: C = Cambridge, Gonville & Caius College 448/409: pp. 95B-115A; L = London, Lambeth Palace 70: 134vB-144rA.

C: Parchment, mm. 315 x 200 (measured: f. 111), ff. II+pp.544+I (probably belongs to preceding quire) + II', 14th c. Extensively repaired in modern times. Two columns, brownish ink. A red initial and red on the letters of the DE SOPHISTICIS with which p. 95B starts; also some red paragraph signs on the same page, but never or rarely elsewhere. The codex, all parts of which belong together from the beginning, contains a number of works by Burley. Examined by the writer in 2003. Catalogue (only partly reliable): James (1907-14: II: 519-520).

L: Parchment, mm. 325 x 230, ff. 310, first half of 14th c. Two columns. One hand (except 306r-307v). On f. 305v a note that the ms was acquired by Lanthony monastery in 1413. Examined by the writer in 1973. Catalogue: James 1932: 112-114.

Title at start: C: none. L: Explicit tractatus Burley de formis et sequitur tractatus super librum Elenchorum.

Incipit: DE SOPHISTICIS AUTEM ELENCHIS etc. {DE - etc. C: *om.* L} Modi arguendi sunt duo, ut dicit Philosophus primo Elenchorum, unus extra dictionem, alius in dictione. {unus &c. C: unus est secundum dictionem, alius extra dictionem L} Quae {Q.: Qui L} vero secundum dictionem faciunt deceptionem sunt VI {+ sc. L}: Aequivocatio, amphibolia etc. {etc. C: compositio divisio \accentus/ figura dictionis L}

Explicit: CL: Et eodem modo est haec falsa 'omnia quae non vident et sunt apta nata videre sunt caeca'.

Colophons: C: Hic explicit quidam tractatus qui vocatur modus [read modi] arguendi. L: Explicit liber Elenchorum W. Burley, et sequitur eiusdem de morte animalium.

The lemma with which the work starts in C, is the *incipit* of Aristotle's *Sophistici Elenchi*, but the sequel makes it clear that this is no commentary on Aristotle's work. The lemma is absent from ms L and serves no sensible purpose in the context, so it is probably a secondary addition. The work then starts with an explicit quotation of the *Elenchi* (4.165b23ff.) and a presentation of the division into fallacies *in dictione* and *extra*. Already the words "ut dicit Philosophus primo Elenchorum" make it crystal clear that this is not a commentary on the *Elenchi*. The preliminaries having been dealt with the author goes on to treat each of the thirteen fallacies. The chapter devoted to

each is of unequal length and the structure varies somewhat, but generally a first part **(a)** contains a definition of the fallacy, its causes of appearance and non-existence and its division into modes. This is followed by **(b)** some discussion and some examples. The first chapter, on equivocation, is very long and elaborate, with **(b)** divided into a well developed series of **(b1)** *dubitationes* and **(b2)** examples of arguments trading on equivocation. The chapter on figure of speech is even longer, and that on composition and division the longest of all. While the text is not a commentary on any work, the way the chapter on equivocation starts shows clearly that it is a companion to some textbook:

Aequivocatio est aequa multorum vocatio etc. Causa apparentiae illius fallaciae est identitas vocis incomplexae [...]

The lemma *Aequivocatio* – *vocatio* is unmistakably marked as such by the final *etc.* It obviously derives from a survey of the fallacies. But which one? At first blush the P-version (ms Oxf., Bodl. Digby 24) of *Fallaciae ad modum Oxoniae* might seem a good candidate, as its section on equivocation starts exactly with those words (Kopp 1985: 20). Otherwise, however, the agreement between the two texts is less than impressive. In general, the closest match for the **(a)** sections of Burley's work is found in the *Fallaciae breves*, a shorter work derivative from *Fallaciae ad modum Oxoniae*. So, Burley's *Super tractatum fallaciarum* (my title)¹ is a treatise on fallacies composed for a course that used a text very similar to *Fallaciae Breves* as the fundamental survey of the matter. Burley in each chapter starts by repeating some of the matter from the textbook but then goes on to discuss and illustrate more amply than done in the textbook.

3. *Fallaciae breves*

Ms London, BL, Royal 12.F.xix: 104rB-105vB. For this ms, cf. p. 92, above. Edition in Kopp 1982.

The agreements between Burley's *Super tractatum fallaciarum* and *Fallaciae breves* were used by Kopp (1985, 1986) to argue that both were by Burley. But he missed one important point, namely that the striking agreements occur in the **(a)** sections of *Super tractatum*, and that *Super tractatum fallaciarum* is a companion to a treatise of the same type as *Fallaciae breves*, and indeed to one that must have been very nearly identical with *Fallaciae breves*. This means that shared text need not indicate shared authorship. The real reason for suspecting that *Fallaciae breves* might have Burley for its author is that (1) it is strongly deviant from the other versions of *Fallaciae ad modum Oxoniae*, while (2) the way it differs is easily comprehensible if it was meant to be used by students who would receive additional training in the subject by attending a course of the type reflected in *Super tractatum fallaciarum*. In other words, the two texts

¹ *De modis arguendi* used by Ottman & Wood in the passage quoted above (p. 151) is a misinterpretation of the colophon of C, which names the work *Modi arguendi* after its incipit.

could look as though they were composed to fit each other, and if so a common authorship must be assumed. If my line of reasoning is right, Burley taught fallacies in much the same way Buridan was to do it. Each produced his own version of a traditional textbook (*Fallaciæ ad modum Oxoniæ* and Peter of Spain, respectively), making sure the result was short enough to be committed to memory, and then he provided some more in-depth analysis of the subject.

The main obstacle to my theory is that the description of equivocation found as a lemma in *Super tractatum fallaciarum* does not occur in *Fallaciæ breves*. The text Burley had at his elbow when composing *Super tractatum fallaciarum* must have had at least minor divergencies from *Fallaciæ breves* as preserved in the Royal ms. The objection is not fatal, though, since any minor divergencies may very well be due to the idiosyncrasies of that one ms.

4.-5 The N-version of *Fallaciæ ad modum Oxoniæ* and the Commentary on *Logica "Cum sit Nostra"*,

Ms London, BL, Royal 12.F.xix. For this ms, cf. p. 92, above.

N-version: 98rB-104rA. Edition in Kopp (1985).

Commentary on *Logica "Cum sit nostra"*: 106rA-110rB

Kopp (1985: xxxi) proposed to attribute the N-version of *Fallaciæ ad modum Oxoniæ* to Burley on the ground that to write a short version Burley must have known a long one. Now, the N-version occurs in the same ms as *Fallaciæ breves*, and more precisely, it follows *Logica "Cum sit nostra"* and thus serves as the treatise on fallacies of that work. The N-version, in turn, is followed by *Fallaciæ breves*, and then comes a fragmentary commentary on *Logica "Cum sit nostra"*, which De Rijk (1967) was inclined to attribute to Burley because of the rather massive representation of Burleian works in the ms.

Kopp's argument carries very little weight. Even if Burley had used the N-version of the Oxford Fallacies he need not have played any part in its production, and it is hard to see any closer textual relationship of *Fallaciæ breves* to this particular version than to any of the other three versions of *Fallaciæ ad modum Oxoniæ*. It should be pointed out that in the similar case of the literal commentary on *Logica "Cum sit nostra"* De Rijk (1967: 1.432ff.) has convincingly demonstrated that the version of the text commented on is *not* the one found in the same ms on ff. 90r-98r (which he called *R1*). He further – less convincingly – concluded that the lemmata found in the commentary (his *R3*) were actually taken from a different version (*R2*) than the text commented on (which we may then call *R4*).¹ His remark (1967: 1.445f.) about a possible role for Burley runs as follows, with my inserted comments:

¹ De Rijk's use of *R3* is ambiguous; it may stand for the whole commentary, the comments without the lemmata, or for the text commented on as reconstructible from the comments. *LM*

It must be remarked that in the manuscript our compendium [i.e. "*Cum sit nostra*"], followed by the usual tract on fallacy [i.e. *Fallaciae ad modum Oxoniae*] and a shorter version of it [i.e. *Fallaciae breves*], immediately precedes eight works by Walther of Burley, in the middle of which an extensive commentary [i.e. *Abstractiones Regiae*, see pp. 89 ff., above; actually not a commentary] on the tract *Nulla est affirmatio* [i.e. Magister Abstractionum] is found. I think that the second commentary (our *R3*) found in this manuscript presents an adaptation by Walther of Burley of our treatise *Cum sit nostra*. To whom the (adaptation of the) tract *Nulla est affirmatio* must be attributed, remains uncertain.

De Rijk rather confusingly switches between talking about *R3* and *Abstractiones Regiae* as commentaries on and as adaptations of "*Cum sit nostra*" and *Abstractiones Ricardi* (= *Magistri Abstractionum*), respectively. I suppose that what he meant was that *R3* might be by Burley. If the proposal is accepted, one might speculate that Burley had also produced his own version (*R4*) of the text to be commented on, but honestly: this becomes too much guesswork.

The case for attributing *R3* to Burley is extremely weak; it would have been stronger if *R1* had been the text (*R4*) that *R3* comments on, because that would indicate a coherence of the items contained in the ms, several of which are known to be by Burley. Then it might be reasonable to think that *R3* could be Burley's own adapted version of *Logica "Cum sit nostra"*, and through guilt by association the N-version of *Fallaciae ad modum Oxoniae* that accompanies it might be attributed to him, too. But *R1* ? *R4* !

A remarkable passage

The texts about equivocation edited below contain few passages likely to startle a reader. One, however, ought to be noticed:

Ad illud dicendum quod esse propositionis vel syllogismi non dependet essentialiter a mente mea vel tua, sed essentialiter dependet ab intellectu alicuius intelligentiae a quo numquam recedit. Unde si aliquis syllogismus nunc sit in mente alicuius et postea non, desinit habere esse subiectivum quod habuit, non tamen desinit esse essentialiter. [*Super tractatum fallaciarum*, Dub. I.1 ad I.4, p. 200].

It is no commonplace in works of logic to appeal to the intellect of an intelligence, i.e. of a separate substance, in order to provide propositions with a permanent essence.

Ratio edendi

The texts were first transcribed from photographs, but in 2003 I checked my readings of the two Cambridge mss with the originals. Many thanks to the very kind and helpful staff of the libraries of Gonville & Caius and St. John's.

I have imposed my own orthography, punctuation and paragraphing on the texts. With English mss such as the ones used here it is often impossible to distinguish between the abbreviation meaning *ergo* and the one that means

---

II.1: 434, last line "*R2 (R3)*" must refer to my *R4*, and thus the supposed close relationship between *D(igby) 24* and *R2* in the stemma on p. 438 actually is between *D24* and *R4*.

igitur. The shape most resembles what other scribes use for *igitur*, but I have opted for *ergo* in all cases. *a^a* and *i^{ia}* have been resolved as *alia* or *aliqua*, *ita* or *ista* depending on what the sense seemed to require in each instance. Similarly, considerations of sense have determined when *f'et* in St. John's D.25 should be read as *feret* or as *ferret*, and *po'* has been resolved now as *potentia* and now as *potentialiter*.

For the questions on the *Elenchi* there is only one ms, and I indicate corrections found in the ms as well as all cases in which the wording of the edition differs from that of the ms.

In the case of *Super tractatum fallaciarum* I have based the edition on ms C, all deviations from whose wording are indicated in the apparatus. I do not provide information about words or letters deleted by the scribe of C, nor do I record if words are found above the line or in the margin instead of standing in the line. L has been fully collated and has been used to emend the text of C, but only a selection of its deviant readings are mentioned in the apparatus.

The various critical signs — <...> , [...] , <<...>> etc. — are used as explained in *CIMAGL* 72 (2001) 44 and 73 (2002) 180.

Bibliography

- Ebbesen, Sten 1981: *Commentators and Commentaries on Aristotle's Sophistici Elenchi. A Study of Post-Aristotelian Ancient and Medieval Writings on Fallacies*, vols. I-III = *Corpus Latinum Commentariorum in Aristotelem Graecorum* VII.1-3. Brill: Leiden.
- 1985, 'OXYNAT: A Theory about the Origins of British Logic'. In: P.O.Lewry (ed.), *The Rise of British Logic, Acts of the Sixth European Symposium on Medieval Logic and Semantics* (Papers in Medieval Studies 7), PIMS: Toronto, pp. 1-17.
- James, Montague Rhodes 1907-14: *A Descriptive Catalogue of the Manuscripts in the Library of Gonville and Caius College*, 2 vols + Supplement, CUP.
- 1932, *A descriptive Catalogue of the Manuscripts in the Library of Lambeth Palace*, CUP.
- Kopp, Clemens 1982: 'Ein kurzer Fehlschlusstraktat: Die Fallaciae Breves (Ad Modum Oxoniae)', *Miscellanea Mediaevalia* 15: 262-277.
- 1985: *Die "Fallaciae ad modum Oxoniae". Ein Fehlschlußtraktat aus dem 13. Jahrhundert*, Inaugural-Dissertation, Köln.
- 1986: 'Die Fallaciae breves (ad modum Oxoniae) - ein Werk Walter Burleys?', *Miscellanea Mediaevalia* 18: 119-124.
- Rijk, L.M de 1967: *Logica Modernorum* II.1-2, Van Gorcum: Assen.

Gualterus Burleus
Quaestiones super Sophisticos Elenchos

C = Cambridge, St. John's D.25: 154rA-159rB

Quaestio 4

Quaeritur circa primum modum aequivocationis utrum aliquod nomen sit aequivocum.

1. Et quod non probatio.

1.1 Nullum nomen univocum est aequivocum; omne nomen est univocum; ergo nullum nomen est aequivocum. Probatio minoris, nam non esset instantia nisi de nomine aequivoco, sed tale est univocum. Probatio, nam in Praedicamentis univoca dicuntur ista quorum nomen commune est et ratio substantialis eadem secundum idem nomen;¹ sed univocum est huiusmodi, cuilibet enim aequivocorum inest hoc nomen commune 'aequivocum' et ratio essentialis huius nominis, quae est habere idem nomen et diversam significationem; ergo etc.

Huic potest dici quod non oportet quod etsi cuilibet nomini aequivoco <<commune>> sit hoc nomen idem 'aequivocum' et ratio nominis eadem, quod propter hoc sibi <<in>>sint idem nomen et ratio eadem, quia ratio huius<modi> nominis est² non esse eadem nisi secundum aliquid.

Contra. Unius nominis secundum numerum vel secundum speciem tantum est una ratio secundum numerum vel secundum speciem; sed hoc quod dico 'nomen³ aequivocum' est unum nomen saltem specie[[s]] †designans†;⁴ ergo eius ratio erit una secundum speciem; sed definitio vel ratio quae est una secundum speciem simpliciter⁵ est una, non enim alia unitas requiritur ad definitionem cum sola species definitur per Boethium.⁶ Et ulterius, cum sit una ratio, ergo est eadem: idem, unum et diversum sunt differentiae entis.

Praeterea, sequitur 'ratio huius nominis est, ergo ratio nominis est' a per se inferiori ad superius, et ultra: ergo aliqua ratio est; ergo a primo sequitur 'ratio huius nominis est, ergo ratio est.

1.2. Item, ad principale. Si sic, ergo aliquod nomen commune primo significaret plura primo. Consequens impossibile est. Consequentia patet, nam hic ponitur esse primus modus aequivocationis, quia vox primo et principaliter plura designat. Falsitas consequentis patet, nam ponit opposita. Sequitur enim

¹ Arist. Cat. 1.1a6-7

² nominis est] est nominis C, sed signis additis voces transponendas esse indicavit.

³ nomen] c(um) C.

⁴ designans] lectio incertissima, fort. designativus C.

⁵ simpliciter] similiter C.

⁶ Cf. Boethii De divisione pp. 32-34 Magee = PL 64: 885d-886b.

‘hoc nomen, ut A, primo significat plura, ergo primo significat B et C’¹, ita quod B et C sint sua significata diversa, et sequitur ulterius ‘ergo non primo nunc significat C’, quia quod \per/ superabundantiam dicitur uni soli convenit per Philosophum in sexto Topicorum;² non possibile enim est ponere duo prima in eodem genere secundum \alterum†,³ et sequitur ‘A primo significat plura, puta B C, ergo A primo significat B,⁴ /154rB/ ergo A non primo significat C’.

1.3 Item, ad principale. Impossibile est plura simul intelligere mediante uno intellectu; ergo impossibile simul \primo/ plura significare primo per unam vocem. Antecedens patet, nam intellectus, cum sit indivisibilis, ad quod se convertit totaliter se convertit. Consequentia patet per hoc quod significare sequitur intelligere.

Huic potest dici negando consequentiam. Ad probationem dicitur quod licet significare sequitur intelligere, non tamen secundum quemcumque modum essendi. Illud enim quod significatur prius intelligitur; non tamen oportet quod si aliquid intelligitur per modum successionis quod per illum modum significatur, non enim posunt simul significari.

Contra. Actus imponendi vocem rei praesupponit actum intelligendi eandem rem; si ergo in actu imponendi non sit successio, ergo nec in actu intelligendi, et per consequens ex opposito: si in actu intelligendi sit successio ita quod res diversae non simul intelliguntur, ergo in actu imponendi erit ita quod non simul significantur.

1.4 Item, ad principale. Per Philosophum in quarto Metaphysicae. Dicit “quod non unum significat nihil significat”;⁵ sed quod significat multa non significat unum; ergo etc. Minor patet, nam unum et multa opponuntur.

1.5 Praeterea, si sic, plures formae eiusdem speciei simul essent in subiecto⁶ in eodem, quod \est/ impossibile, quia tales sunt impossibiles respectu eiusdem, sicut patet de duabus albedinibus respectu eiusdem partis superficiei. Consequentia patet, nam diversorum significatorum diversae sunt rationes significandi, \quae sunt/ in voce tamquam in subiecto; si ergo una vox plura habet significata, plures erunt rationes significandi in eadem voce, quae sunt formae eiusdem speciei.

¹ et C] vel C.

² *Arist. Top. 5.5.134b23-24. Cf. Ioh. Felmingham, Quaest. SE, qu. 5, 1.6 (cod. GC 512/543: 30vA):* “Ad principale. Quod per superabundantiam dicitur uni soli convenit; ergo nullum nomen potest primo plura significare, quia quod primo dicitur per superabundantiam dicitur, et ita nullum nomen est aequivocum penes primum modum.”

³ alterum] *an Aristotelem scribendum?*

⁴ B] *nescioquid C.*

⁵ *Arist. Metaph. 4.4.1006b7*

⁶subiecto] subiectum C.

Huic dicitur quod ratio significandi non est in voce sicut in subiecto sed in re significata. Ideo sicut plures sunt rationes, sic plura¹ significata.

Contra. Si sic, ergo ratio significandi manere posset in quacumque re voce circumscripta, sed quodlibet per id idem per quod habet rationem significandi circumscripte, per id idem potest significare; res ergo circumscripta quacumque voce se ipsa posset significari.

2. Ad oppositum est Auctor ponendo primum \modum/ aequivocationis principaliter plura significare.²

3. Ad quaestionem dicendum est quod nomen unum potest plura significare. Et hoc est possibile et necessarium.

Primum apparet tripliciter: ex parte rei cui imponitur vox, ex parte vocis impositae, et ex parte imponentis.³

Primo modo quia res secundum se est indifferens ad quamlibet vocem; ergo per quamcumque vocem potest indifferenter nominari; ergo non obstante quod vox aliqua unam rem designet, tamen adhuc <cum> res alia cui non imponitur vox sit indifferens ad illam vocem, possibile \est/ eam per illam vocem significari.

Secundo modo apparet, nam vox quantum est de se nullam rem sibi determinat; ergo sibi non repugnat quamcumque designare⁴.

Tertio modo est quia imponens nomina imponit a<d> placitum etc.

Secundum patet, nam secundum Philosophum res sunt infinitae et voces finitae; ergo necesse est unam vocem plures⁵ res designare, ut⁶ ipsemet concludit in Littera.⁷ Ut autem sciatur qualiter res sunt infinitae et voces finitae, intelligendum est quod hoc potest esse verum quocumque modo sumatur 'infinitem', nam infinito attribuitur duplex actio: nam uno modo propositio habet veritatem suam⁸ a rebus secundum istarum rerum esse [d] indivisibile, individua enim sunt infinita secundum Philosophum ponentem genera rerum esse perpetua (quod est verum quantum est ex parte naturae, licet contrarium⁹ accidat virtute agentis supra naturam), et nomina individuorum sunt finita, quorum nos sumus auctores, tamen non scimus <nomina> illorum infinitorum, si hic large sumitur hoc nomen duplex,¹⁰ quia vel sunt infinita respectu vocum

¹ plura] plures C.

² Arist. SE 4.166a15-16

³ Eadem fere probatio tripartita in "Super tractatum fallaciarum" Dub. I.1 (infra, p. 198).

⁴ quamcumque designare] quacumque designari C.

⁵ plures] pluras (sic!) C.

⁶ ut] et C.

⁷ Arist. SE 1.165a10-13

⁸ suam] su(n)t (?) C.

⁹ contrarium] contraria C, ut videtur.

¹⁰ duplex] du^x C, vox suspecta.

vel quia sunt res infinitae in comparatione ad nos. Si primo modo, tunc est iste intellectus Litterae: “res sunt infinitae, nomina autem finita, quia res sunt multo plures quam nomina”, et sic accipitur ‘infinita’ secundum usum communem loquendo. Si secundo modo, sic est iste intellectus: “res \sunt/ infinitae, id est incertae quoad nos: nomina sunt finita, id est nomina sunt certa in comparatione ad nos”, cum istorum sumus auctores.

Ad 1.1 Et sic ad primum argumentum dicendum est negando minorem ut prius. Concedendo /154vA/ tamen pro probatione quod ratio huius nominis aequivoci est simpliciter una ratio, non tamen sequitur quod aequivocum habet istam rationem [[communem]] unam, ergo aequivocum habet rationem unam sed est ibi fallacia secundum quid et simpliciter sicut †nihil me licet illud¹ scire sit uno scibile .r potest enim sicut†² sciri a Platone, non tamen sequitur ‘ego scio illud scibile, ergo scio scibile’, sed est fallacia secundum quid et simpliciter propter reflectionem oppositi supra suum oppositum †in alia† sequitur me incipiente loqui sic ‘ego dico falsum, me dicere falsum est verum’³ dicere falsum simpliciter, et tamen non sequitur ‘ego dico falsum quod est me dicere falsum, ergo dico falsum’ propter reflectionem eiusdem supra se speci/fi/catum per privativum ut ‘falsum’. Sic in proposito: sic dicto ‘aequivocum habet rationem unam quae est ratio aequivoci’, cum ista sit se habere idem nomen et diversam r<ation>em, reflectitur idem supra se specificatum per hoc privativum includens negationem, i.e. ‘diversam rationem’.

Ad 1.2 Ad aliud argumentum dicendum est quod haec propositio de vi vocis <est falsa> ‘aliquod nomen significat multa’ sicut concludit ratio; a<d>mittitur tamen sub isto intellectu “aliquod nomen aequae primo significat multa ita quod non unum per prius et reliquum per posterius”.

Ad 1.3 Ad aliud dicendum est quod licet plura simul non possint intelligi sed successive, significantur tamen per vocem simul intelligi, de quo exemplificat Alexander,⁴ nam sicut aliquo recipiente pecuniam successive recipit partem post partem, postquam tamen recepta est pecunia simul quaelibet pars habetur, sic aliquo intelligente aliquas res diversas \et/ imponente vocem eis successive intelligit et imponit, postquam autem intellectae sunt et eis sit vox imposita simul significantur.

Item. Aliter potest dici quod licet unus intellectus non posset multa simul intelligere et unam vocem simul multis imponere, nihil tamen prohibet diversos intellectus intelligentes hoc facere.

¹ nihil ....] .... nihil C, sed signis voces transponendas esse indicavit.

² nihil – sicut] omnia fere dubia quomodo legantur. illud vel id supra me scriptum et nihil post licet scriptum signis appositis transponenda esse indicavit librarius.

³ verum] unum C.

⁴ Citatio spuria, ut videtur. Certe non ex “Alexandri” (i.e. Michaelis Ephesii) Comm. SE.

Ad 1.4 Ad aliud potest dici quod significare aliquid nihil a<liu>d est quam illud su\ b/ propria ratione repraesentare. Ideo quod non repraesentat unum sub propria ratione nihil repraesentat; sed quod multa repraesentat sub propriis rationibus istorum quodlibet istorum repraesentat, et ita multa repraesentat. Et ad probationem, cum accipitur “multa et unum opponuntur”, verum est – sed sic aequivocum non significat unum aut¹ multa.

Ad 1.5 Ad aliud est dicendum quod formae eiusdem speciei sunt duplices: quaedam absolutae et quaedam respectivae, sicut paternitas et filiatio †huiusmodi†. Absolutae duplices² dicuntur: quaedam reales, quaedam intentionales. Sed propositio quae accipitur veritatem habet de formis realibus absolutis, cuiusmodi sunt albedines et nigredines, et non de respectivis nec de formis intentionalibus, ut³ in relativis, nam plures paternitates possunt esse in eodem subiecto simul, ut in Socrate, nam pater dicitur aliquis quia generavit per Philosophum;⁴ si ergo plures generavit sibi insunt plures paternitates, nec est hoc inconveniens, quia tales formae non distinguuntur universaliter per substantiam sed quandoque per terminos solum — nec etiam formae intentionales, nam illis non repugnat quod multae sint simul in eodem, ut patet de intelligentiis quae intelligunt per species innatas, et per consequens in se habent omnes species rerum intelligibilium ab aeterno, quae sunt formae intentionales eiusdem speciei;⁵ sed huiusmodi formae sunt rationes significandi, ideo nihil prohibet multas eiusdem speciei⁶ esse in eadem voce secundum numerum sicut in subiecto.

Quaestio 5

Quaeratur utrum nomen aequivocum sit nomen unum vel multa nomina.

1 Et quod non sit unum probatio:

1.1 Nam unius rei est una perfectio, quia /154vB/ una forma; forma autem et actus e[s]t perfectio idem. Si ergo significatio est vocis perfectio, cum significatio est plures, nomina erunt plura. Minor patet, nam vox non significativa est imperfecta.

1.2 Praeterea, vox dicitur signum rei, et res designata per vocem comparatur rei ut significatum; sed multiplicato significato et signum multilicatur; si ergo significationes sunt multae, nomina quae sunt sign[ificat]a erunt multa.

---

¹ aut] *lectio dubia*.

² duplices] *dupliciter malim*.

³ ut] non C.

⁴ Cf. Arist. *GA* 1.2.716a13-17 necnon Boethii *Cat. PL* 64: 159B.

⁵ eiusdem speciei] *lectio incerta, fort. eiusdem specierum C*.

⁶ speciei] *speciem C*.

Assumptum patet, nam signum et significatum sunt relativa; et ita est in relativis quod multiplicato uno et multiplicatur reliquum.

1.3 Item multiplicato formali¹ in voce necesse est vocem multiplicari, sed formale in voce multiplicatur significatis multiplicatis; ergo etc. Maior patet, cum a forma rei sit entitas <et> unitas, et per consequens res requirit tantum unum formale. Minor patet, nam ratio significandi est formale in voce significat²; sed ipsa multiplicatur ad multiplicationem significatorum; ergo etc.

1.4 Praeterea. Sicut modus specificus significandi comparatur ad partem orationis, sic ratio significandi ad vocem significativam; sed diversi modi specifici faciunt diversas partes orationis; ergo diversae rationes significandi faciunt diversas voces; sed diversae rationes significandi sunt in qualibet voce aequivoca, aliter non significarent plura sub diversis rationibus ...². Probatio: minor primi syllogismi patet, nam sic dicto [vel huic dico] 'amor' prout verbaliter et nominaliter est diversae partes sunt propter diversitatem in modo significandi specifico.

1.5 Praeterea, si esset unum nomen, plures modi significandi accidentales eiusdem rationis simul essent in eadem voce, ut puta plures nominativi³ casus in hac dictione 'canis'. Consequens est falsum. Consequentia patet, tum quia modi significandi accidentales non consequuntur vocem qualemcumque, sed sub determinata ratione significandi variata ratione significandi variabitur modus \accidentalis/; sed in voce [significandi] aequivoca rationes significandi sunt diversae; ergo etc.; — tum quia significatio prior est quocumque modo significandi accidentali⁴; sed variato priori necesse est quodcumque posterius variari; ergo etc. Falsitas consequentis patet, nam si sic, esset incongrua 'canis currit', quia esset inconcinnitas in accidentibus inter suppositum et appositum, quia accidentia eiusdem rationis, ut nominativus⁵ casus, essent multiplicata in supposito non tamen in apposito, et sic esset modus finitus multiplicatus.

Huic potest dici concedendo consequens non esse inconveniens,⁶ nec sequitur quod haec sit incongrua 'canis currit', quia sicut 'canis' in actu importat omnia sua significata, sine tamen quacumque habitudine, ideo non est hic inconcinnitas ratione geminationis suppositi actu non geminato, sicut esset si <si>gnificata importarentur copulative⁷ — sic[ut] est a parte modorum

¹ formali] formale C.

² ...] tunc cum .etc. *suprascripto*. Littera in *suprascripto* illegibilis nec q(ua)r(e) nec (er)go esse videtur.

³ nominativi] nominativus C.

⁴ accidentali] accidentale C.

⁵ nominativus] *an* nominativi *scribendum*?

⁶ inconveniens] inconsequens C, ut videtur.

⁷ copulative] copulativa C.

significandi, quia actu importantur multi nominativi casus, et sub nulla¹ habitudine, ideo non sequitur quod ibi sit inconcinnitas ratione geminationis. Tota enim ratio est quare consequentia conceditur tacta est ratio quare, quia variat[i]o significato variatur modus significandi accidentalis et essentialis², cum variato priori \et/ variatur quodlibet posterius necessario.

Contra hoc potest sic argui: Modus significandi activus solum est de consideratione grammatici; ergo ad eius variationem vel identitatem requiritur variatio vel identitas in significando grammaticae³ loquendo; sed significatum huius vocis 'canis' grammaticale unum est pro quocumque significato logice loquendo accipitur et consideratur⁴; ideo modus significandi accidentalis et grammaticalis refertur significato ut significatum pert<in>et grammatico; ergo manente eodem significato grammaticali⁵ non est possibile diversos esse modos significandi grammaticale<s> eiusdem rationis, ut multos casus nominativos.

1.6 Item, ad principale. Impossibile est unum et idem simul actuari⁶ per unam formam et esse in potentia ad actum et eandem formam, /155rA/ quia actus et potentia sunt opposita et dividunt quidlibet ens; sed si plures essent tales modi⁷ significandi eiusdem rationis in eodem, tunc aliquid simul et semel \et/ in eodem tempore respectu eiusdem potest in opposita, quod non est verum. Maior patet, nam actus et potentia sunt differentiae entis maximae et oppositae, sicut patet per Philosophum;⁸ minor patet, nam su<mp>ta hac voce 'canis' ab uno⁹ significato accipitur pro uno nominativo casu¹⁰ \actu/ et simul est in potentia \et ante actum/ ut accipi<a>tur pro duobus nominativis \casibus/ aliis duobus significatis correspondentibus.

2. Ad oppositum est Aristoteles: si non esset nomen unum in aequivocatione aequivocatio non haberet causam apparentiae; consequens falsum. Consequentia patet, nam identitas nominis vel orationis est causa [quia] apparentiae omnis¹¹ \loci in dictione/ per Philosophum in Littera: "Quotiens

---

¹ nulla] una C.

² accidentalis et essentialis] accidentale et essentiali C.

³ grammaticae] grammatici C.

⁴ consideratur] *lectio incerta* C.

⁵ grammaticali] gra(mmati)ci C.

⁶ actuari] actu(ri) C.

⁷ modi] mo(d)us C.

⁸ *Rectius in Auctoritatibus Aristotelis, ed. Hamesse, 6.26 p. 176, illud dictum Averroi attribuitur (De Anima I.6 p. 10,20-21 ed. Crawford; ad Arist. De an. I.1.402a25-1).*

⁹ uno] non C.

¹⁰ nominativo casu] nominativus casus C.

¹¹ omnis] eiusdem C.

eisdem¹ nominibus vel orationibus non idem significamus” sunt loci in dictione.

3.² Ad quaestionem potest dici quod nomen aequivocum dupliciter potest considerari: vel <quantum> ad id quod substantiale est in eo vel quantum ad id quod accidentale est in eo. Primo modo est nomen aequivocum nomen unum, quia vox una, et no<me>n est quid aggregatum artificialiter per intellectum ex voce sicut ex³ materia et ex significatione⁴ sicut ex forma; sed in artificialibus materia est tota substantia rei; ideo quia est vox una nomen substantialiter est unum. Tamen considerando secundo modo sic non est unum, cum multae sunt significationes quae habent rationem formae.

Ex isto tunc patet ad quaestionem quod nec est proprie dicendum quod nomen aequivocum est nomen unum simpliciter, nec⁵ quod sit multa simpliciter, sed debet dici quod est nomen unum multiplex.⁶ Ex quo non sequitur quod sit unum simpliciter sed secundum quid est unum, unde unitas cum dicitur “aequivocum est nomen unum multiplex” [et] referenda⁷ est materiae, multiplicitas autem formae principaliter et toti ex consequenti.

Tamen⁸ propter rationes est intelligendum quod sicut ‘domus’ nominat unam rem artificiatam⁹ realem, sic ‘nomen’ nominat unam rem intentionalem, in qua contingit duo considerare sicut in qualibet re artificata, sc. materiale et formale. Materiale est tota substantia in talibus. Vox in nomine dicitur materiale, sed formale duplex est: quoddam intrinsecum [ad] essenziale et quoddam extrinsecum accidentale. Si primo modo dicit, tunc forma vocis dicitur esse sua significatio essentialis et intrinseca¹⁰ quo modo habetur per Philosophum in libro De anima:¹¹ vox significat se ipsam cum imaginatione conceptam antequam aliquam rem exterius designat, et isto modo omnis¹² vox est significativa sicut ‘buba’ ut sic significat se ipsam praeconceptam; prius enim concipitur ‘buba’ et huiusmodi antequam exprimatur. Si secundo modo, adhuc dupliciter potest considerari, quia quaedam talis dicitur realis et quaedam modalis, et primo modo res significatae per vocem dicuntur formae et

¹ eisdem] idem C. *Locus citatus: Arist. SE 4.165b29-30.*

² Cum hac determinatione conferas Anon. G&C 611-II, *Quaest. SE 2, CIMA GL 68 (1998) 145.*

³ ex] in C.

⁴ sig(nificat)ion)e C.

⁵ simpliciter nec] s(imilite)r \nec/ C.

⁶ Cf. Burlei *Super Tract. Fall., De aequivocatione Dub. I.1*

⁷ referenda] lectio non admodum certa.

⁸ tamen] tantum C.

⁹ artificiatam] arti(otam C, *similiter infra.*

¹⁰ intrinseca] extrinseca C.

¹¹ Cf. *Arist. De an. 2.8.420a32-33 (?)*.

¹² omnis] n(ull)a C.

perfectiones vocis, secundo modo modus pronuntiandi dicitur forma, aliqua tamen identitate dicitur actualis multiplicitas et alicuius diversitate dicitur potentialis multiplicitas.

Ad 1.1 Per hoc <ad> primum argumentum¹. Quando dicitur “Unius rei² etc.”, dicendum est quod verum est de perfectione essentiali, et sic huius vocis ‘canis’ est tantum una forma, quae est secundum quam vel secundum quod ipsa³ significat se ipsam in imaginatione[m] praeconceptam. †difformali† tamen et accidentali rei nihil prohibet quod unius rei sint multae formae, ut patet in naturalibus: unius substantiae plura possunt esse accidentalia vel accidentia quae sunt formae accidentales.

Ad 1.2 Ad aliud dicendum est quod significatum non refertur in ratione signi<ficat>i voci significanti⁴ nisi sub determinata ratione significandi. Ideo bene sequitur quod multiplicato significato multiplicantur rationes significandi illius signi, <et> ita est quod signum multiplicatur, et hoc⁵ materialiter.

Vel aliter potest dici. Ad argumentum dicendum quod non valet in relativis nec oportet quod ad multiplicationem correlativi per accidens quod multiplicetur reliquum, potest enim unus esse pater existentibus pluribus filliis, sed multiplicatur ad multiplicationem per se relatorum. Modo vox significans non refertur rebus significatis nisi per accidens, accidit enim sibi quod res extrinseca<s> significet ***⁶ /155rB/ recipitur cum suo significato essentiali et per se refertur; quod non tamen est nisi ipsa vox sic praeconcepta. Ad multiplicationem talis signi ergo sic est concedendum quod sequitur multiplicatio significati et econtra, sicut patet in positione.

Ad 1.3 Ad aliud dicendum quod argumentum non probat quod sit simpliciter unum nomen, quia formale modo extrinseco multiplicatur, sicut hoc coloratum posito⁷ quod sua medietas sit formaliter⁸ alba et alia medietas nigra, ratione tamen subiecti est unum coloratum, tamen ratione colorum formaliter sunt duo. Sic est in proposito: ratione subiecti vel materiae nominis aequivoci nomen aequivocum est unum, cum una sit materia, sc. una vox; ratione tamen formae extrinsecae, quae est significatio rei extra, est diversum et non unum.

Ad 1.4 Ad aliud argumentum dicendum est quod †solvit se† nam ‘amor’ non [enim] \dicitur/ partes immo duplex pars, sicut in proposito.

¹ argumentum] arguitur C.

² rei] res C.

³ ipsa] ipse C.

⁴ significanti] significandi C.

⁵ hoc] lectio non indubitabilis.

⁶ ***] spatium 3-4 fere litterarum capax vacuum reliquit C.

⁷ posito] p(at)et C.

⁸ formaliter] vel forma C.

Ad 1.5 Ad <aliud> dicendum est negando consequentiam. Non \enim/ sequitur quod plures sint modi significandi simul¹ in eodem subiecto. Et ad probationem dicendum est quod variato priori necesse est posterius variari, si sit posterius respectu illius. Sed modus significandi grammaticalis non \est/ posterius significato quali[ter]cum<que> modo sumpto. Pro quo sciendum quod significatum est duplex, sc. significatum grammaticale et significatum logicale. Significatum vocis logice loquendo est res. Significatum vocis grammaticae loquendo est modus essentialis specificus. Tunc nihil aliud est quoad grammaticum aliquid hoc significare quam significare per rationem huius, ut 'albedinem' significare substantiam et per modum substantiae est significare per modum accidentalem grammaticalem, <qui> posterior est significatione vel significato grammaticali; cum ergo ipso variato variatur posterius — non tamen est posterior significato logicali, quia haec vox 'nomen' non imponitur [aliter rei existenti extra vel] alicui rei existenti² extra, sed conceptui³ partis, cuius esse est ab alio, ut ab anima. Si ergo rei imponeretur⁴ aliquod accidens reale, posset verificari de hoc quod est nomen, ut puta aut album vel nigrum vel aliquod simile; soli ergo \conceptui/ imponitur haec vox 'nomen', quae est aequivocum, et †est conceptus significatus logice loquendo praecedit† per consequens non est inconueniens modum grammaticalem esse priorem significato logicali, et per consequens non variari ad variationem <eius>.

Ad 1.6 Ad argumentum ultimum patet per idem quod ratio significandi relata ad significatum logice loquendo posterior est modo significandi grammaticali, sed eo⁵ significatum logicale posterius \est/, ideo diversitas in significato logicali non arguit diversitatem in ratione [[modo]] significandi sed <in> ratione modi significandi diversitatem.

Et sic ad illud.

---

¹ simul] *potius* sicut C.

² existenti – existenti] ex()te – ex()te C.

³ conceptui] conceptum C.

⁴ imponeretur] *fort.* apponeretur C a.c.

⁵ sed eo] sicut est C.

Quaestio 6

Quaeratur utrum terminus aequivocus penes primum modum aequivocationis importat suas significationes copulative.

1. Quod sic probatur, primo per auctoritates, secundo per rationes.

1.1 Per auctoritates:

1.1.1 Per Aristotelem in libro *Peri hermenias*,¹ si 'tunica' imponatur homini et equo, idem est dicere quod tunica est alba et 'homo est albus et equus est albus'. Quod non esset nisi facta tali impositione hoc nomen 'tunica' hominem et equum designaret copulative.

1.1.2 Praeterea, in eodem libro: idem est quaerere an Callias et Themistocles sunt domi ac si unum nomen esset eis impositum.² Quod non esset nisi unum nomen eis³ impositum hoc et illud significaret copulative.

1.2 Praeterea per rationes ostenditur sic:

1.2.1.1 Hoc nomen 'canis' significat tria significata, sc. animal latrabile etc.; ergo hoc nomen 'canis' significat animal latrabile et caeleste sidus; quod non esset nisi nomen copulative tria dicta⁴ significaret.

1.2.1.2 Huic potest dici negando consequentiam 'significat tria significata, ergo significat hoc et illud' ubi⁵ exprimitur nota copulationis.

1.2.1.3.1 Contra. Oppositum consequentis pro nulla causa stat cum antecedente, haec sc. 'canis non [s] significat⁶ hoc et illud etc.', nam haec non potest esse vera nisi quia unum istorum non significat, aut quia duo non significat, aut quia nullum [tantum] /155vA/ istorum trium⁷ significat; sed quaelibet causarum istarum repugnat antecenti huic 'canis significat haec tria', ergo etc.

1.2.1.3.2 Praeterea, sequitur 'si significat tria ista significata, ergo significat hoc et illud et tertium', et per consequens significat hoc et illud et illud sic copulative, quod est propositum.

1.2.2.1 Item, ad principale. 'Canis' importat significata actu, ergo copulative. Antecedens est manifestum, quia si solum potentia significaret, <non> e<a>dem esset comparatio termini communis ad supposita et termini aequivoci ad significata; quod falsum est. Consequentia patet, nam sequitur 'omnis homo'⁸

¹ *Arist. Int. 8.18a19-23*

² *Arist. SE 17.175b41-176a2*. Themistocles] temtides vel sim. C.

³ eis] est C.

⁴ tria dicta] *lectio incertissima*.

⁵ ubi] nisi C.

⁶ haec – significat] hoc – significet C.

⁷ trium] terminum C.

⁸ omnis homo] .h. h(?) C.

currit, <ergo> Socrates currit et Plato currit'; unde singularia¹ ponuntur†, et per consequens copulative; cuius non est alia causa nisi quia [[subiectum]] significationis² [[vel]] virtute sequuntur ista singularia, et sic potest sequi per propositionem universalem quod omnia singularia actu ponuntur.†

1.2.2.2 Huic potest dici negando consequentiam ab universali ad copulativam constitutam ex singularibus propter figuram dictionis, nam in universali propositione, hac sc. 'omnis homo currit', distribuitur <***> huius termini 'homo' pro singularibus in quantum per se participant intellectu termini †ista per rationem† est ibi fallacia figurae dictionis, sed in consequente sumuntur singularia in quantum numerata sunt, quia in quantum copulat[iv]a sunt, et nota copulationis est nota diversitatis et numerationis, ideo sumuntur singularia in quantum quanta sunt, quia numerus est quantum et quanta discreta et ita commutatur quid in quantum.

1.2.2.3 Contra illud. Sequitur 'Socrates et Plato currit, ergo homo currit' tamquam a tota copulativa ad alteram eius partem; ergo distributo consequente sequitur idem antecedens distributum, quod est propositum nostrum.

Praeterea. Si 'omnis homo currit', in ista propositione et consimilibus si fiat distributio pro suppositis per rationem, quaelibet talis propositio universalis in qua praedicatum accidentale praedicatur denotatur inesse subiecto esset impossibilis, quia termino distributo per rationem quid impossibile est aliquod praedicatum accidentale inesse.

2. Ad oppositum. Si terminus aequivocus sic copulative importaret sua significata, haec esset incongrua 'canis currit', quia actus significationis non geminatus denotaretur inesse subiecto geminato, ac si dicerem 'animal latrabile et caeleste sidus et marina belua'.

Quaestio 7

Quaeratur utrum terminus aequivocus penes primum modum respicit sua significata disiunctive.

1. Quod sic videtur:

1.1 Quia per auctoritatem Aristotelis in Topicis³ ad construendum aliquod multiplex sufficit ipsum construere in altero sensu. Quod non esse<t> verum nisi disiunctive talis terminus importaret tales sensus.

1.2 Praeterea. Secundum Alexandrum commentatorem super istum librum,¹ terminus aequivocus sic comparatur suis significatis sicut totum universale

¹ unde singularia] unde sing^{ri} C; unde vox suspecta; sing^{ri} cum singulari tum significari = significari legi potest.

² significationis] dig()nis C.

³ Arist. Top. 2.3.110A29-30

partibus subiectivis; sed totum universale disiunctive respicit² suas partes subiectivas; ergo etc.

1.3 Item, per rationem. Sicut contingit termino aequivoco uti pro suis significatis, similiter ea importat; sed solum contingit nos uti ipso simul pro hoc significato [hoc] vel illo disiunctive; ergo hoc solum sic ea importat. Maior patet, nam ob hoc inveniuntur voces ut nos vocibus \pro ipsis/ rebus utamur. Minor patet, nam intellectus, cum sit indivisibilis, simul se non convertit ad multa.

1.4 Item. Si non terminus aequivocus disiunctive importaret, quaelibet propositio in qua subicitur terminus aequivocus vel esse<t> simpliciter vera vel simpliciter falsa, et per consequens non distinguenda. Consequentia patet, nam τa^o i tali s'o et pro^{te} subiecto† praedicatum inest cuilibet significato vel alicui non inest; inter haec non est medium, cum 'quidlibet' et 'aliquid non' contradicunt; si primo modo, ergo haec propositio vera est cum praedicatum insit cuilibet vel omnibus quibus dicitur inesse; si secundo modo, ergo propositio determinate est falsa si non ponitur significatum disiunctive, quia tunc /155vB/ ponitur actu et copulative, et per consequens propositio determinate falsa, cum alicui non insit de numero quorum denotatur inesse.

2. Ad oppositum. Si sic, aequivocatio non³ operaretur actualement multiplicitatem, quia solum tunc(?) actu importat actu plura, cum tamen actualis multiplicitas importatur in alio, quia illud actu multa plicat.

Quaestio 8

Quaeratur utrum aequivocum penes primum modum repraesentet sua significata actu.

1. Et quod non videtur.

1.1 Nam si sic, quod non contingeret per se intelligere vocibus impositis non contingeret per se significare. Consequens falsum, nam per Boethium ad hoc sunt sermones inventi ut prompte fiant mutuae voluntatis indicia.⁴ Consequentia patet, nam suppono quod non universaliter significatis aequivoci cor-
respondeat alia vox significans quam vox aequivoca, si sic enim aequivocationis nulla esset necessitas. Volo ergo intelligere actum currendi inesse cani pro uno eius significato: si significatis non esset alia vox imposita ab hoc voce 'canis', quod est possibile, in aliis illum intellectum non contingit significare per istam 'canis currit', cum omnia significata ponuntur hic, nec per aliam aliquam vocem, cum non sit aliqua alia vox imposita per positum.

¹ Cf. Ebbesen 1981: 2:436-438 & 3:181

² respicit] recipit C.

³ non] nam C.

⁴ Immo Plato in *Timæo* 47c ex translatione Calcidii (*Plato Latinus* 4: 44.25-26)

1.2 Item, si terminus aequivocus non repraesentat actu omnia significata periret ars respondendi ad multiplex per distinctionem, quod est impossibile. Consequentia patet, nam distinguere multiplex est ipsum accipere in uno sensu praetermittendo alium sensum; sed si terminus aequivocus significaret omnia significata non esset possibile accipere ipsum \pro/ uno sensu vel significato ita quod non pro alio.

1.3.1 Item, si terminus aequivocus non significaret <et>c., haec esset incongrua 'canis currit'. Consequentia patet, nam si actu per hanc vocem 'canis' multa significarentur, cum per actum currendi tantum unum designaretur, esset geminata substantia non geminato actu †ex nullo grammatico†¹ resultat congruum secundum Priscianum. Falsitas consequentis patet, nam haec est distinguenda et per consequens congrua, cum distinctio praesupponat perfectum intellectum, sicut determinate verum vel determinate falsum.

1.3.2 Hiis dicitur negando consequentiam. Propositioni dicitur quod non quaecumque² geminatio substantiae actu non geminato arguit incongruitatem, sed quando(?) ista geminata a parte \im/poni accipiuntur sub aliqua nota copulationis sicut haec 'Socrates et Plato currit'; sic non est in proposito,³ significata enim per terminum aequivocum actu importantur, non tamen per modum copulationis.

1.3.3.1 Contra. Maior est unitas inter aliqua sumpta sub copulatione quam inter ea<de>m sumpta omnino sine⁴ copulatione vel disiunctione; si ergo geminatio aliquorum duorum sub nota copulationis propter sui multiplicitem actu non geminato facit incongruitatem, cum multo magis sit pluralitas in<ter> aliqua actu sumpta sine copulatione, aliquibus sic sumptis sine copulatione faciendo geminationem actu non geminato erit incongruitas, quomodo est in termino aequivoco per responsum. Maior patet, nam est magis plures 'Socrates currit Plato currit' quam haec 'Socrates et Plato currit', nam prima per Aristotelem primo Peri hermenias est plures inconiunct[ion]ae, secunda autem licet sit plures, est tamen una coniunctione quae sufficit ad contradictionis unitatem.⁵

1.3.3.2 Item. Probo quod geminatio aliquorum a parte suppositi per copulationem expressam actu non geminato non arguit incongruitatem; secundo quod non existente copulatione foret incongruitas.

1.3.3.2.1 Primo primum, nam si sic, inductio non potest reduci in syllogismum, quia maior foret incongrua et ita nec vera nec falsa. Assumptum patet,

¹ ex – grammatico] negatione in 'nullo' inclusa egemus, reliqua quid faciamus nescio. Respicitur Prisc. Inst. 17.12.76-78 mediante interpretatione Petri Heliae (Summa, ed. Reilly 973sq.).

² quaecumque] quacumque C.

³ in proposito] impositum C.

⁴ sine] sub C.

⁵ Arist. Int. 5.17a15-17

nam talis debet esse maior 'iste homo et iste est', ut patet [patet] per Aristotelem secundo /156rA/ Priorum.¹ Arguit sic: 'leo, bos, capra etc. est longaevum, omne <non> habens choleram est leo, capra etc; ergo etc.', ubi in maiore sunt plura copulata² a parte suppositi³ actu non geminato.

1.3.3.2.2 Praeterea, probatio secundi per Priscianum.⁴ Si dicatur sic 'sedens sum⁵ ego' geminatur substantia et nihil <in>congruum resultat, semel enim exprimitur substantia per verbum substantivum, quod est radix et substantia omnium verborum, iterato per pronomen specificans; [et] si ergo non sit copulat*io*, geminatio substantiae non arguit incongruitatem.

1.4 Item, a<d> principale. Si sic, sequitur 'canis currit, ergo caeleste sidus currit', quia consequens actu poneretur per antecedens. Consequens falsum propter duo: cum quia si ista consequentia esset bona, cum consequens sit indeterminate falsum, antecedens foret determinate falsum, et per consequens esset respondendum unica responsione, cuius oppositum dicit Philosophus secundo huius;⁶ tum quia si sic, ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis, et per consequens antecedens haberet oppositum, et ita esset unum unitate requisita contradictioni[s], et per consequens non esset propositio multiplex.

2. Ad oppositum. Terminus aequivocus penes primum modum ex prima impositione signfica[re]t plura, ergo actu quodlibet importat. Consequentia patet ex differentia inter significare et appellare: significare est rem sub propria ratione et propria actualitate repraesentare, sed appellare est aliquid potentia importare; ideo significare <est termini> pro per se significato ut hominis pro per se natura humana, sed appellare est termini pro supposito, 'homo' enim significat naturam humanam, et per consequens ipsam repraesentat, sed non Socratem et Platonem significat sed ista appellat; si ergo aequivocum ita significaret [ac] actu multa, quodlibet actu et sub propria ratione repraesentabit.

<3. Ad quaestiones 6-8>

Ad istas tres quaestiones dicendum est quod terminus aequivocus penes primum modum non repraesentat sua significata copulative nec disiunctive sed actu et sub nulla habitudine copulationis vel disiunctionis.

¹ Cf. Arist. APr. 2.23.68b18-24.

² plura copulata] plures co(pula)tae C.

³ suppositi] an subiecti scribendum? Si suppositi recte ponitur, sensu grammatico intelligendum.

⁴ Non directe ex Prisciano; cf. quae de Prisc. supra 1.3.1 laudato dixi.

⁵ sum] est C; eodem modo in responsione, infra. Argumentum ne claudicaret ut lectionem traditam reicerem coactus sum. Pro sedens fortasse Petrus utrobique scribendum.

⁶ Arist. SE 19.177a20-23

Primum patet, nam si sic, ut sumptum est, foret haec incongrua ‘canis currit’, et per consequens non multiplex. Similiter idem vult Alexander¹ volens terminum aequivocum significare unum significatum ac si aliud non significaret, quia non significat unum et aliud sub habitudine copulationis vel disiunctionis.

Secundum patet per idem. Et etiam, si sic, ‘canis currit’ non esset multiplex nec haberet multiplicitem actual[itat]em. Non esset primum, quia sequitur ‘animal latrabile currit, ergo canis currit’ tamquam a parte disiunctivae ad totam disiunctivam vel a parte disiuncti a<d> terminum stantem disiunctive pro ista parte, et per consequens ex opposito sequitur oppositum, et ita esset consequens unum et per consequens non multiplex, nec esset actualis multiplicitas in aequivocatione,² nam talis multiplicitas habetur ex hoc quod vox aliqua una secundum materiam et formam actu multa repraesentat; sed quae disiunctive³ repraesentantur non actu repraesentatur⁴ sed potentia, u<t> patet †causa sequens ad istis duobus†.⁵ Et etiam auctoritate Alexandri, secundum enim ipsum actu aequivocum quodlibet aequivocum sine⁶ habitudine importat.

<Ad argumenta quaestionis 6>

Ad 1.1.1 Ad primum argumentum dicendum est quod Aristoteles non plus intelligit nisi quod non differunt quoad unitatem requisitam in contradictione. Tunc ista propositio⁷ ‘tunica est alba’ – dato quod ‘tunica’ imponitur homini et⁸ equo – <idem diceret ac> [[s]] ‘homo est albus et equus est albus’, nam utraque propositio plures est. Non tamen intelligit /156rB/ quin una sit alio modo plures et alia, quia iste \est/ eius intellectus quod non differant quoad unitatem. Et hoc patet per eius processum ibidem, solum enim intendit investigare unitatem propositionis et probat quod unitas vocis a parte subiecti non sufficit ad unitatem.

Ad 1.1.2 Ad aliam auctoritatem dicendum est fere per idem, quod Aristoteles ibidem non plus intelligit nisi quod ad unam non est respondendum unica responsione sicut nec ad aliam, ubi una vox imponitur Themistocli⁹ et Calliae,

¹ Citatio a multis usurpata, quamquam spuria. Vide Ebbesen 1981: 2:436-438 & 3:181

² aequivocatione] ..a c^ore fere C.

³ disiunctive] du^{ne} vel du^{ue} C.

⁴ repraesentantur – repraesentatur] reprae^(ur) C.

⁵ causa – duobus] c(aus)a ad i^{is} duobus C.

⁶ sine] sub C. Quod Alexander dixisse dicitur idem est quod supra aliis verbis dictum est, terminum aequivocum unum significare ac si aliud non significaret.

⁷ ista propositio] istae propositiones C.

⁸ et] in C.

⁹ Themistocli] fere tesinis()di C.

quia utrobique erit propositio plures, etsi non eodem modo, nec hoc vult Aristoteles.

Ad 1.2.1.3.2 Ad aliud argumentum, cum accipitur ‘aequivocum significat hoc et illud’, dicendum est quod haec propositio potest habere duplicem intellectum, vel enim potest esse copulationis significatio vel copulatio significationis. Secundo modo est ista concedenda ‘aequivocum ut ‘canis’ significat illud et illud et illud’, sic enim nota copulationis determinat actum¹ significandi, et est sensus “est aequivocum et significat illud et illud, sc. quodcumque”. Sed² sumptum primo modo non est concedendum, nec sic est consequentia bona, immo denotatur quod haec vox ‘canis’ significet haec plura per modum copulationis.

Ad 1.2.2 Ad aliud argumentum dicendum est sicut dicebatur ad argumentum †contra hoc†. Dicendum est quod haec non est consequentia ‘Socrates currit et Plato currit, ergo homo(?) currit’, quia sermo sumptus pro³ antecedente non est unus unitate requisita ad contradictionem, ideo nec est principium habitudinis nec terminus quia oratio multiplex non est⁴ praemissa vel conclusio in syllogismo, nec per consequens [non] potest esse principium habitudinis nec terminus [[a]] in aliqua habitudine, quia a quo negatur primum in aliquo genere et posteriora – saltem per reductionem – negari possunt; sed in illo modo arguendi est [figura⁵ seu] fallacia non causae ad causam †ex hoc arguitur quod assumitur potentia et copulative sumptae† sequitur consequens, sed altera omnino non est causa, ideo non oportet quod distributo consequente sequatur⁶ tota copulativa sed sequitur eius⁷ altera pars, indifferenter tantum.

Ad 1.2.2.2(?) Ad aliud contra hoc dicendum est. Quando †dicetur aliquae possunt esse tales non possibiles sed(?) \dicere(?) ‘omnis/ homo currit’ saltem haec [[praes]] praesens homo currit,† hic fit distributio pro suppositis per rationem quid, quia licet pro illis sub illa ratione fiat distributio, illis tamen sub illa ratione quid non fit attributio. Pro quo sciendum est quod in propositione universali duplex est habitudo ad praesens, quia una⁸ termini ad actum quae est per rationem qualis,⁹ si praedicatum sit accidentale respectu suppositi, alia termini ad suppositi contenta quae designatur per distributionem quae est per rationem quid; et ita nihil prohibet terminum distribui pro suppositis per

¹ sic – actum] sic sed notat copulationis diver(sifi)cat actum(?) C.

² scilicet quodcumque sed] sic(?) .n°. (?) quodcumque sic C.

³ pro] per C.

⁴ est – est] esse – esse C.

⁵ figura] vel fallacia C.

⁶ oportet – sequatur] oportet(?) – s(equitu)r C.

⁷ eius] vel potius est C.

⁸ quia una] quae unam C.

⁹ qualis] qualis, i.e. qualibet C.

rationem quid et praedicatum inesse[t] supposito per rationem quali, cum alia sit habitudo subiecti ad supposita et suppositi ad praedicatum.

Ad argumenta quaestionis 7

Ad 1.1 Ad primam responsionem¹ secundae quaestionis dicendum est quod Aristoteles ibi docet(?) construere multiplex non simpliciter sed ad hominem cui latet multiplicitas vocis. Unde si alicui lateat multiplicitas vocis² sufficit opponenti in comparatione ad talem respondentem ipsum multiplex altero sensu solum construere.

Ad 1.2 Ad aliud dicendum est quod est simile in aliquo inter totum universale et aequivocum, et in aliquo non. In hoc enim est simile quod sicut in toto universali unum in/tellectum importat in omnibus partibus, sic aequivocum unam vocem importat respectu cuiuslibet significati; nec ad aliud est necesse Alexandri similitudinem esse attendendam.

Ad 1.3 Ad aliud dicendum quod non contingit termino aequivoco aliter uti pro suis significatis quam /156vA/ pro omnibus simul, per aliquam tamen determinationem participantem altero significato additam³ voci aequivocae contingit unum significatum prius appellare per vocem quam aliud significatum; quodlibet tamen significatum de vi vocis significatur actu et non disiunctive.

Ad 1.4 Ad aliud dicendum quod non sequitur quod quaelibet propositio in qua extremum sit aequivocum sit simpliciter vera vel falsa, sed est distinguenda; unde per Philosophum et si omni sensu esset vera vel omni sensu falsa, adhuc⁴ formaliter esset distinguenda.

Ad formam. Cum quaeritur “Aut praedicatum inest cuilibet pro quo stat subiectum aut alteri non inest?”, dicendum quod †sive sic sit demonstratio ista pro quibus stat extrema non sunt causa veritatis sed sensus multiplicitatist†, non sequitur quod propositio sit determinate vera vel falsa sed distinguenda.

Ad argumenta quaestionis 8

Ad 1.1 Ad primam responsionem⁵ tertiae quaestionis dicendum quod illud quod per se contingit intelligere contingit per se significare vocibus praemissis impositis ad significandum. Si autem non imponitur vox <ita> quod non sit per se signum, non est verum †etsi [[.]] per istam vocem non possit per se

---

¹ responsionem] *fort. rationem scribendum.*

² lateat multiplicitas vocis] lateas inter vocem C.

³ determinationem – additam] dis()nem participantem alteri significato addito C.

⁴ adhuc] ad haec C.

⁵ responsionem] *an rationem scribendum?*

significari.†¹ Sic est de termino aequivoco si significatis ipsius aequivoci non correspondeat alia vox ab ista voce aequivoca.

Ad 1.2 Ad aliud dicendum quod non periret ars respondendi per distinctionem, quia licet de vi vocis non posset distinguens uti voce aequivoca pro uno significato ita quod non pro alio, tamen per aliquam determinationem uni significato <additam> potest facere quod vox aequivoca citius apprehenderetur pro uno significato quam alio, licet de vi vocis quodlibet significatum actu repraesentetur; et hoc sufficit ad hoc quod aliquis distinguere posset.

Ad 1.3.1? Ad aliud dicendum sicut prius.

Ad 1.3.3.1 Ad primum contra hoc dicendum est: non est maior unitas quoad congruitatem inter aliqua sumpta sub² copulatione [et sine habitudine] quam³ si sine [sub] copulatione<e>. †Virtute copulationis nisi⁴ actus secundum vocem multiplicetur denotetur ista copulativa actum sustinere vera⁵ actus non geminatus significabitur multis per rationem multorum inesse†. Sed si nulla habitudine accipiantur aliqua multa ut hic ‘Socrates [et] Plato currit etc.’ et in proposito⁶ ‘canis currit’, non obstante quod talis propositio sit plures magis pluralitate requisita contradictioni, non tamen erit magis plures quoad congruitatem, quia de vi vocis †perimitur tunc ista multa a parte suppositi sunt numerata†, quia actus intelligitur terminare ad iterationem substantiarum a parte suppositi.

Ad 1.3.3.2.1 Ad aliud contra dicendum est quod haec dictio ‘et’ in reductione <in>ductionis in syllogismum non tenetur copulative, quia tunc faceret propositionem copulativam, et per consequens non syllogizabilem, cum sit plures, nec copulativam,⁷ quomodo facit propositionem de extremo copulato, sic enim foret incongrua, ut probat responsio. Sed tenetur modificative, quomodo habet haec dictio ‘et’ exponi per istam †quod quo modo sumitur exclusive.†⁸

Ad 1.3.3.2.2 Ad aliud dicendum est quod haec ‘sedens sum⁹ ego’ non qualicumque <modo> est incongrua, sed est incongrua intelligendo hoc pronomen ‘ego’ in apposito pro substantia mera abi<ec>ta qualitate acquisita per demonstrationem intelligendo verbum [[demon]] substantivum, et non

¹ significari] *potius* significare C.

² sub] *sin in sub in scribendo correctum C, ut videtur.*

³ quam] quod C.

⁴ nisi] *potius* non C.

⁵ sustinere vera] *sustiner(e/i) u^a (?) C.*

⁶ in proposito] *in p(i)o C.*

⁷ copulative – copulativam – copulativam] *collective – collectivam – co^m C.*

⁸ quod – exclusive] ‘id est’, quo modo sumitur *expositive vel sim. scribendum esse videtur.*

⁹ sum] est C; *item supra in ratione ad quam respondetur.*

solum est incongruitas propter geninatio<nem> [[..]] talis substantiae, quarum substantiarum una non est semper na()ta ad alteram.

Ad 1.4 Ad ultimum dicendum est quod non est consequentia¹ ‘canis currit, ergo caeleste sidus currit’, sed est illud solum sumpta hac voce ‘canis’ pro altero eius significato †non sequitur post ista actu geminato quodlibet infertur nisi addatur quod illud proponitur habere licet inferens† sit unum unitate requisita contradictioni, quae unitas requiritur ad hoc quod aliquid sit principium habitudinis. /156vB/

Quaestio 9

Quaeratur utrum terminus aequivocus contrahitur per mediate² <adiunctum> ad alterum eius significatum.

1. Quod sic probatio:

1.1 Quia haec dictio ‘amor’ est aequivocum ad nomen et ad verbum, tamen sic dicto ‘amor est bonus’ contrahitur ad nomen per praedicatum, et tunc sic contrahitur cum(?) mediate adiuncto; ergo aequivocum contrahitur per mediate adiunctum.

1.2 Item. Per Boethium in Divisionibus³ sic dicto ‘canna Romanorum sanguine sorbuit plenus’ hic contrahitur ‘canna’ ad sexum <masculinum> per hanc dictionem ‘plenus’ positam ex parte praedicati, ut ad unum eius significatum tamquam ad flumen; sed ‘canna’ est aequivocum ad flumen et calamum; ergo terminus aequivocus contrahi potest per mediatum.

1.3 Item. Aristoteles in secundo huius⁴ dicit quod ‘hoc’ est aequivocum ad casum nominativum et ad casum accusativum, et per ipsum ibidem ‘est’ et ‘esse’ faciunt differentiam per hoc quod sic dicto ‘hoc est’ statim contrahitur ad nominativum casum, et sic dicto ‘hoc esse’ contrahitur ad accusativum casum; cum ergo ‘est’ et⁵ ‘esse’ differunt per hoc quod diversimode sumuntur, sequitur quod extremum aequivocum contrahi potest per immediatum.

1.4 Item. ‘Animal’ est aequivocum ad accusativum et nominativum casum. Sic tamen⁶ dicto ‘animal esse’ ly ‘animal’ est accusativi casus; sed sic dicto ‘animal est’ est nominativi casus; ergo sic contrahitur.

1.5 Item. Per Priscianum ‘Ajax venit ad Troiam, Ajax fortiter pugnavit’,¹ dubium est de quo Aiace fit sermo; tamen sic dicto ‘Ajax venit ad Troiam, et

¹ consequentia] congrua C.

² mediate] vel mediatum C.

³ Boeth. Divis. p. 46 Magee = PL 64: 890B

⁴ Arist. SE 14.173b34-38

⁵ et] ad C.

⁶ tamen] tantum C.

idem fortiter pugnavit' determinatum est de certo, et certum est de quo fit sermo;² ergo etc.

2. Ad oppositum:

2.1 Si[c] terminus aequivocus per mediate adiunctum posset contrahi ad alterum eius significatum, ergo propositio quae est multiplex non distinguenda; consequens falsum, ergo antecedens; quoniam sic dicto 'canis currit' cum hoc quod hoc praedicatum 'currere' conveniat uni significato eius, ut latrabili animali, sequeretur quod 'canis' solummodo staret pro eo, et per consequens non esset distinguenda.

2.2 Item. Possibile est intelligere per hanc voce<m> 'canis' aliquod aliud significatum, et similiter possibile est per intellectum isti significato attribuere actum contrahendi, quamvis falso; cum ergo quemlibet intellectum sive verum sive falsum contingit per vocem significare, ergo intellectum istum contingit per vocem significativam significare, non nisi per istam 'canis currit', ut videtur; sed hoc non contingeret si aequivocum contraheretur per mediate adiunctum; ergo etc.

3.1.1 Ad quaestionem dicitur quod aequivocum contrahi non potest per mediate adiunctum per se loquendo, per consequens³ tamen potest. Et hoc ponunt sic: quamvis enim significata termini aequivoci aequivocantur sub voce ipsa, tamen sub modis significandi ipsius vocis univocantur. Verbi gratia, quamvis significata huius termini 'canis' aequivocantur sub hac voce, univocantur sub modis significandi grammaticalibus istius termini, nam genus, casus, numerus et tales modi significandi grammaticales univoce reperiuntur in hoc quod dico 'canis' ut stat pro uno significato⁴ et alio, et consimiliter taliquis ... aequivocis† Sic ergo dic<t>o 'canna Romanorum sorbuit plenus' vel 'amor est bonus', cum modi significandi utrobique reperiantur univoce, modus significandi in praedicato per se contrahit modum significandi in subiecto, ut genus masculinum a parte praedicati contrahit ly 'canna' per se ad masculinum genus, et quia sub isto sensu repraesentatur unum significatum, ut flumen, et non reliquum, ideo per consequens⁵ contrahitur subiectum ad unum⁶ significatum; et ideo contractio per se fit in modis significandi, per accidens autem in significatis.

Et per illud solvuntur omnes rationes.

¹ Aiax – Troiam] Agax venit ad Trogam secundum quod fortiter pugnavit C. *Correxi ex Prisc. Inst. 17.9.56. (Quoad orthographiam: similiter infra Agace et Trogam, sed Aiax praebebat C.)*

² de quo fit sermo] de quid sermo C.

³ consequens] antecedens C.

⁴ uno significato] una significata C.

⁵ consequens] antecedens C.

⁶ unum] ultimum C.

3.1.2 Sed contra.

3.1.2.1 Contrahens generaliter est principium intelligendi contractum, nam contractio est ex hoc quod aliquid †co()tive† intelligitur sub ratione alterius intellectus communis,¹ ut intelligendo hominem sub ratione albi; necesse est ergo ex contrahente et contracto fieri unum secundum [[unum]] intellectum. Cum ergo distans secundum quod huiusmodi non facit unum secundum intellectum cum eo a quo distat, distans ab aliquo secundum extremum, sive sit significatum sive modus significandi, ipsum †modaliter†² potest contrahere; modus ergo significandi in praedicato subiectum contrahere non potest nec modaliter /157rA/ nec realiter.

3.1.2.2 Item. Mediate adiunctum nullum significatum aufert ab eo cui sic adiungitur, nam sic dicendo 'homo est mortuus' 'mortuum' significatum hominis non aufert; cum ergo terminus aequivocus significat plura actualiter et sub propria ratione, sicut terminus univocus significat unum, mediate adiunctum nullum significatum tollit ipsius termini aequivoci, sicut nec univoci; sed terminum aequivocum contrahere non posset ut solum unum significatum importaret nisi alia significata ipsius auferret; ergo aequivocum non potest contrahi per mediate adiunctum.

3.1.2.3 Praeterea. Contrahere aequivocum ad unum significatum est ipsum distrahere ab aliis; cum ergo mediate adiunctum non potest distrahere ab eo cui sic adiungitur, quia distrahens est principium intelligendi distractum †quod aliud contrahens ipsum contractum†, ergo etc.

3.2 Propter hoc dicendum est aliter ad quaestionem quod aequivocum nec per se nec per accidens potest contrahi per mediate adiunctum, ita sc. quod quantum est de vi sermonis repraesentet³ unum significatum; et hoc quia sic sequeretur quod mediate adiunctum aliquod significatum termini aequivoci auferret, et etiam quia quod aliud contrahit facit unum conceptum cum contracto, quod non facit mediate adiunctum; modus ergo significandi in praedicato modum significandi in subiecto non potest contrahere nec specificare eo quod distant secundum extremum, cum verbum⁴ significans per modum distantis †intendat† et specificans et specificatum cedunt in idem secundum intellectum simplicem.

Est tamen intelligendum quod quia in sermone mediante quo conceptiones unius innotescunt alteri requiritur congruitas et conformitas in modis significandi grammaticalibus — aliter enim non causarent intellectum perfectum in animo audientis, eo quod verum et falsum et etiam perfectum prius supponit

¹ communis] communus (!) C.

² modaliter] nullo modo vel sim. sensus requirere videtur.

³ repraesentet] repraesentat C.

⁴ verbum] verbis C.

congruum, et etiam aequivocum, nam sub eisdem modis significandi grammaticilibus importat omnia sua significata, quia non sub eodem genere, sicut ‘canna’ sub masculino genere importat unum significatum, ut flumen, sub feminino importat reliquum, et¹ similiter contingit de aliis — hinc est quod \quando/ aliquod praedicatum determinati modi significandi, ut determinati generis et casus,² attribuitur termino aequivoco in hoc modo significandi confuso, et ad hoc quod sermo fiat congruus accipimus subiectum respectu talis praedicati sub eodem modo significandi, et per consequens pro tali significato cui competit talis modus. Et ideo sic dicendo ‘canna sorbuit plenus’ ad hoc quod sermo fiat congruus accipimus ly ‘canna’ sub sexu masculino, et quia sub hoc sexu solum significat flumen, ideo ipsum accipimus solummodo pro isto significato, non quia ly ‘canna’ respectu huius praedicati ‘plenus’ solummodo hoc significet <de> virtute³ sermonis, quia omnia quantum est de se significat quemadmodum si poneretur per se, sed ipsum sic accipimus propter congruitatem et perfectionem sermonis habendam, et ideo quod sic accipimus non est ex parte vocis sed ex parte nostra. Similiter dicendum est de ista ‘amor est bonus’ et de aliis.

Per hoc ad responsiones:⁴

Ad 1.1 Ad primum patet quod sic dicendo ‘amor est bonus’ ly ‘amor’ virtute praedicati non contrahitur ut accipiat prout nomen est, immo quantum est de virtute sermonis adhuc aequivocum est ad hoc quod sit nomen vel verbum, accipitur tamen ‘amor’ respectu talis praedicati prout nomen est quia ut sic est sermo congruus.

Ad 1.2 Consimiliter dicendum ad aliud quod ly ‘canna’ quantum ex se et de virtute sermonis significat duo, sc. flumen et calamum, accipitur <tamen> pro uno eius significato ut pro flumine propter congruitatem sermonis habendam.

Ad 1.3 Consimiliter ad tertium quod dicitur secundo Elenchorum dicendum quod sive dicatur ‘hoc est’ vel ‘hoc esse’ semper ly ‘hoc’ quantum <est> de virtute sermonis potest accipi pro nominativo casu vel accusativo, sic tamen dicto ‘hoc est’ ut habeamus congruitatem et intellectum perfectum ipsum solum accipimus in nominativo casu, et sic dicto ‘hoc esse’ accipimus in accusativo, unde ‘est’ et ‘esse’ de virtute sermonis non faciunt differentiam sed quoad acceptionem nostram.

Ad 1.4 Consimiliter dicendum ad hoc quod dico ‘animal’ respectu huius verbi ‘est’ et ‘esse’.

---

¹ et] *fortasse delevit C.*

² casus] casis C.

³ virtute] virtuti C.

⁴ responsiones] *an rationes scribendum?*

Ad 1.5 Ad ultimum dicendum quod sic dicto /157rB/ 'Ajax venit ad Troiam et idem fortiter pugnavit' ly 'idem' non sic contrahit Aiace[m] ut solum significet unum sed aliunde facit¹ suam contractionem, nam sic dicto 'Ajax venit ad Troiam et Ajax fortiter pugnavit' dubium est utrum secundus actus referatur ad eundem Aiace[m] ad quem refertur primus actus vel non. Quando tamen additur ly 'idem' sic dicendo 'et idem fortiter pugnavit' significatur actus secundus referri ad eundem Aiace[m] ad quem refertur actus primus. Unde non significat Aiace[m] accipi pro uno nec ipsum contrahit ad unum significatum, sed denotat actum secundum referri ad eundem ad quem actus primus habet referri. Unde <ante> adventum² eius quod est 'idem' potuit referri ad eundem Aiace[m] vel ad alium quantum est de virtute sermonis, sed adiuncto hoc quod dico 'idem' necessario referuntur ad idem.

Contra illud posset argui: si propter congruitatem sermonis aequivocum accipitur pro uno significato et non pro alio respectu actus praedicati nulla facta distinctione multiplicatis, ergo, ut videtur, propter veritatem habendam in sermone aequivocum accipiendum est pro uno significato nulla facta distinctione. Consequentia patet, quoniam non minus comparatur sermo ad verum vel falsum quam ad congruum. Sed consequens est falsum, ergo antecedens.

Ad illud dicendum quod consequentia non valet. Et ratio est quoniam perfectio sermonis aequaliter³ salvatur in oratione vera vel falsa, adhuc enim perfecta est ista 'homo est asinus' sicut ista 'homo est animal', sed tamen perfectio sermonis non aequaliter salvatur in congruo et in incongruo, quoniam perfectio praesupponit congruum, et ideo ut habeatur perfectio sermonis sermo est accipiendus ut congruus est, non tamen oportet ut accipiatur <ut> verus <est>.

Quaestio 10

Quaeratur utrum terminus aequivocus contrahi posset per aliquid immediate adiunctum.

1. Quod sic probatio:

1.1 Nam istae propositiones 'Socrates currit' et 'hic⁴ Socrates currit' non idem significant, et hoc quia ista '<hic> Socrates currit' determinationis intellectus est quam⁵ ista 'Socrates currit', quod non esset nisi ly 'Socrates',

---

¹ aliunde facit] alium defacit C.

² adventum] advenum(!) C.

³ aequaliter] et qualiter C.

⁴ hic] haec C.

⁵ quam] quantum C.

quod est aequivocum contraheretur per hoc pronomen 'hic' immediate¹ adiunctum.

1.2 Item. Si non posset contrahi per immediate adiunctum, ergo cognomina superflue adderentur. Consequentia patet, quia cognomina adduntur propriis nominibus ad discretionem in eis faciendam; sed si nomen aequivocum non posset contrahi per immediate adiunctum, cognomen adiunctum immediate proprio nomini nullam discretionem faceret eo quod ipsum in nullo contraheretur; sic ergo dicto 'Robertus Grammaticus (vel: Musicus) currit' non esset discretior intellectus quam dicendo absolute 'Robertus currit'; superflue ergo adderetur cognomen proprio nomini.

1.3 Praeterea. Si non posset contrahi, ergo tanta est multiplicitas in uno sensu multiplicis quanta esset in toto multiplici, et si hoc, unus sensus multiplicis esset distinguendus et ipsum multiplex; quod est inconveniens, quia sic esset procedere² <in> infinitum.

1.4 Item. Possum intelligere aequivocum pro altero eius significato solum respectu alicuius praedicati; sed istum intellectum³ non possum significare data hypothesis; ergo hypothesis est falsa. Probatio⁴ assumptionis nam [per ista aequivocationem seu] per ipsam <vocem> aequivocam ipsum intellectum non possum significare eo quod aequaliter respiciuntur sua significata cum ponitur absolute, nec etiam <per> aliquid sibi immediate adiunctum poterit haec vox /157vA/ <contrahi> ad illud significatum solum; quare ergo per consequens nullo modo potero illum intellectum alteri significare; quod est inconveniens, quia sic frustraretur sermo a suo fine,

1.5 Praeterea. Per Aristotelem in libro Topicorum⁵ 'album' est aequivocum ad album in colore et ad album in voce; sic tamen dicto 'album in colore' solum stat pro altero istorum; ergo etc. Similiter 'multum' est aequivocum ad multum in a[li]ere et ad multum in aqua; sic tamen dicto 'multum in a[li]ere' determinatur ad unum tantum.

2. Ad oppositum:

2.1 Contractio solummodo est determinatio alicuius intellectus communis potentialiter se habentis ad multa, et hoc sive loquamur de contractione quae fit per mediata vel per immediata;⁶ sed terminus aequivocus respicit sua significata actualiter et non potentialiter, ut patet ex praedictis; ergo termini aequivoci nec est possibilis contractio per mediate adiunctum nec per

---

¹ immediate] in me()ta C.

² procedere] praecedere C.

³ istum intellectum] ista intellecta C.

⁴ probatio] propositio C.

⁵ Arist. Top. I.15.106b6-8

⁶ per immediata] inpermediata C.

immediate adiunctum. Et ratio potest confirmari, quia nihil contrahitur ad id quod habet in actu, sed terminus aequivocus habet sua significata in actu; ergo etc.

2.2 Item. Possum intelligere per unum aequivocum, ut puta per 'canem' pro omnibus suis significatis respectu alicuius praedicati sub proprietate alicuius unius significati, ut sub ratione animalis latrabilis, hoc enim possum intelligere quamvis falso modo; istum ergo intellectum possibile est per dictionem significare; non per aliam quam per istam 'canis latrabilis currit'; sed si ly 'canis' virtute determinationis huius 'latrabilis' sibi immediate adiunctae contraheretur ad unum significatum, hunc intellectum per istum sermonem non significaret; ergo etc.

2.3 Item. Non minus actualiter et essentialiter comparatur terminus aequivocus ad sua significata quam terminus univocus ad unum significatum; sed nihil immediate adiunctum termino univoco aufert eius significatum, ergo nihil immediate adiunctum termino aequivoco aufert ab eo aliquod eius significatum. Probatio minoris, quoniam determinatio distrahens – de qua¹ magis videtur – immediate adiunctum termino univoco eius significatum non aufert, ut sic dicendo 'homo mortuus'; ergo nec aliqua alia determinatio.

Huic² potest dici quod 'homo mortuus' aufert significatum hominis, quia deminuit, nam aliter sequeretur 'homo mortuus, ergo homo', quod tamen negat Aristoteles.

Sed contra. Hic³ procedit responsio. Cuius probatio est: nam distractum respectu distrahentis non est distractum,⁴ nam si sic, tunc esset distractum antequam distraheretur, quod est inconueniens; ergo significatum distracti absolute manet respectu distrahentis. Aliter \enim/ sic dicto 'homo mortuus' non [[per]] esset oppositum in adiecto; distrahens ergo solummodo distrahit respectu tertii et non absolute, et ratio huius est quia distractum sub ratione distrahentis intelligitur, non absolute sed respectu tertii. Significatum ergo distracti †solummodo† manet et absolute, et sic distrahitur respectu tertii, et ideo respectu tertii non contingit [respectu] inferre ipsum simpliciter loquendo. Determinate ergo distrahens non aufert significatum termini univoci.

Praeterea. Determinatio immediate adiuncta termino aequivoco ipsum non contrahit ut solum stat pro uno eius significato nisi alia significata ab eo possit auferre. Sed si hoc, ergo magis esset distractio termini aequivoci quam eius contracti<o>.

3. Ad quaestionem hanc dicitur diversimode.

---

¹ qua] eo quod C.

² huic] ad hunc C.

³ hic] vel hoc C.

⁴ distractum] distractio C.

3.1.1 Uno modo quod potest contrahi per immediate adiunctum, et hoc sic ponunt: in termino aequivoco possumus¹ tria significare, sc. vocem ipsam² et significandi rationem et significata; sed vox ipsa singularis est, et ideo non potest contrahi eo quod contractio est alicuius communis in minus. Ratio significandi singularis est et appropriata significato, et ideo quot sunt significata tot \sunt/ rationes significandi, vox tamen \ut/ refertur ad significata ut est signum /157vB/ sic quendam communitatem habet ad ipsa significata, et omne commune determinari potest in quantum huiusmodi; ideo vox aequivoca ut refertur ad significata posset contrahi ad unum significatorum, et ideo <si> aliquid immediate adiungatur termino aequivoco contrahens terminum <ad> alterum³ significatorum vel disiunctorum solummodo stabit pro isto significato. Et si sic quaeratur “A quo habet terminus aequivocus <hoc>?”, dicunt quidam quod ex eo quod est ex voluntate ipsius imponentis, unde sicut ex <im>positione habet quod cum per se ponitur absque contractione significat plura, sic ex voluntate habet imponentis quod <si> aliquid pertinens ad suum significatum sibi immediate adiungitur solum significabit unum.

3.1.2.1 Contra illud potest argui. Primo contra radicem positionis, et dicitur quod vox ut refertur ad significata est communis, quoniam vox ut refertur ad significata est signum. Sed, ut patet ex praecedentibus, vox in quantum signum plurificatur et variatur ad plurificationem et variationem significatorum, quia variato uno relativorum variatur et reliquum. Non ergo ut sic habet communitatem ad significata.

3.1.2.2 Contra aliud quod dicitur quod hoc habet ex voluntate imponentis: quia per eandem rationem per quam haberet ex voluntate imponentis quod per aliud immediate adiunctum conveniens alteri significatorum quod solum staret pro uno significato, per eandem rationem posset hoc habere respectu eiusdem determinationis sibi mediate adiunctae. Cum ergo hoc non habeat ex impositione, ergo nec primum.

3.1.2.3 Praeterea. In nomine aequivoco sola est communitas vocis ad significata ita quod nullus intellectus; et vox, cum sit singularis, contrahi non potest.

3.1.2.4 Praeterea. Si sic, sequetur quod non quilibet intellectus posset per vocem significari, quoniam possibile est intelligere omnia significata termini aequivoci sub ratione proprietatis alterius significati, quamvis falso; quod non posset significari data hypothesi.

3.2.1 Aliter dicitur ad quaestionem quod terminus aequivocus per immediate adiunctum potest contrahi ad alterum significatorum. Quod ipsi declarant sic:

---

¹ possumus] possumus C.

² ipsam] illam C.

³ terminum <ad> alterum] tantum alteri (*sic!*) C.

quia inconueniens videtur auferre finem sermonis [tollit], ut patet ex praecedentibus, quoniam possum intelligere terminum aequivocum solum pro uno eius significato respectu alicuius praedicati. Istum intellectum non possum significare sumendo terminum aequivocum absolute, †certum quod† non aequaliter repraesentet omnia significata, nec per aliquid immediate adiunctum termino aequivoco (et suppono quod significatis nominis aequivoci non esset alia vox imposita); sequitur ergo quod nullo modo intellectum meum determinate possum significare, et sic frustraretur sermo a suo fine.

Videtur ergo esse dicendum quod aequivocum posset contrahi per immediate adiunctum. Modus enim ponendi istorum est iste secundum Petrum Heliae:¹ non obstante quod 'Petrus' per se positum, cum sit nomen, significat substantiam cum qualitate, et etiam hoc pronomen 'ego' significat eandem substantiam, sic tamen dicto 'ego Petrus' ly 'Petrus' solam qualitatem importat et hoc pronomen 'ego' substantiam, et ideo in hoc aggregato 'ego Petrus' non est substantia geminata, sed hoc totum aggregatum 'ego Petrus' importat unum conceptum completum, ut conceptum Petri, quia substantiam Petri cum qualitate. Consimiliter dicunt ex parte ista: sic dicto 'canis' non obstante quod terminus aequivocus significat sua significata vel sua supposita omnia actualiter sub propria ratione et distincta quando per se ponitur, tamen quando aliquid ei adiungitur immediate conueniens uni significatorum per totum illud aggregatum ex isto et termino aequivoco significatur vel habetur intellectus unius determinatus et completus, illius sc. significati cui conuenit illud adiunctum, — ita sc. quod per adiunctum habetur illud quo<d> significatur, et hoc tunc ab aliis significatis distinguitur, per terminum autem aequivocum significatur illud quod ab aliis significatis distinguitur et ita [[non est hic]] per terminum aequivocum sic contractum habetur intellectus determinatus et distinctus illius significati.

Si arguitur contra sic dicentes "Sic dicendo 'ego Petrus' ly² 'Petrus' in hoc aggregato, cum sit nomen, adhuc significat substantiam cum qualitate", ipsi dicunt quod prout ponitur in hoc aggregato non habet³ significare intellectum distinctum sibi⁴ nec est sic intelligendum quod alteri parti ex isto toto aggregato habetur intellectus unus nominis [et non plures], nec est tenendum quod sint duae⁵ dictiones, sed hoc totum 'ego Petrus' est una dictio, unum nomen, et intellectum unum nominis importans, cuius partes (ut sunt⁶ istius /158rA/ aggregati) non significant aliquid per se/ sicut nec partes nominis compositi,

¹ *Petrus Helias, Summa p. 973 Reilly.*

² ly] hic C.

³ habet] est C.

⁴ sibi] *lectio incerta.*

⁵ tenendum quod sint duae] sciendum quod sint ii(?) C.

⁶ sunt] sint C.

similiter ex parte ista quod sic dicto 'canis latrabilis' totum illud est una dictio importans intellectum unius significati huius aequivoci 'canis' determinate et distincte, et non est tenendum quod sint plures dictiones habentes intellectus distinctos. Quemadmodum in <hoc> aggregato 'ego Petrus', unde sicut concedunt quod li 'Petrus' non est nomen prout est pars orationis istius, sic ex parte ista sic dicto 'canis latrabilis'.¹

3.2.2 Contra istam positionem potest argui:

3.2.2.1 Primo quod illa opinio non satisfacit, quoniam ponit haec opinio quod sic dicto 'canis latrabilis' totum sicut una dictio significat, et quod neutra pars per <se> significat, et per consequens 'canis' non <est> nomen aequivocum. Sed quaestio <est> utrum nomen aequivocum per aliquid immediate adiunctum possit contrahi.

3.2.2.2 Item. Si hoc totum sit unum nomen, per consequens in hoc nihil est adiunctum in hoc quod dico †aliquid alicui†² nomini mediate vel immediate.

3.2.2.3 Item. Si hoc, totum sic sumptum significat et unum conceptum et non pars eius, ergo erit unius dictionis \sic(?)/ simplex significatio, et per consequens nullius³ erit contractio.

3.2.2.4 Item. Contractio est alicuius unius intellectus [determinantis vel] manentis determinatio<r apprehensio>, sed intellectus canis in hoc aggregato 'canis latrabilis' non manet determinatio<r> secundum⁴ hanc rationem.

3.3 Ideo aliter dicendum est ad quaestionem quod contractio termini aequivoci dupliciter potest intelligi: uno modo quod per aliquid immediate adiunctum termino aequivoco terminus ille aequivocus contrahatur per illud adiunctum ad unum significatum ut <sit> significat<ivus> unius et non plurium. Alio modo potest intelligi ut per immediate adiunctum contrahatur terminus aequivocus sic quod omnia sua significata ponit sub ratione adiuncti respectu tertii. Primo modo \non/ potest contrahi, secundo modo potest.⁵

Primum patet: contractio alicuius non fit ad illud quod [ad quod/] habet actu; terminus aequivocus omnia significata habet actualiter; ergo etc.

Item. Contractio est alicuius unius intellectus determinatio<r> apprehensio; sed in termino aequivoco non est intellectus unus communis ad diversa significata, est enim in termino aequivoco sola communitas vocis, quae quidem

¹ Quemadmodum etc.] *Syntaxis confusa*. Aut Unde, quemadmodum in hoc aggregato 'ego Petrus' concedunt quod li 'Petrus' non est nomen &c., aut Unde, sicut concedunt quod in hoc aggregato 'ego Petrus' li 'Petrus' non est nomen &c. scribendum erat.

² aliquid alicui] *fort.* canis latrabilis scribendum.

³ nullius] unius C.

⁴ secundum] *lectio incerta* C.

⁵ modo potest] potest modo C.

vox est singularis et una numero nullam communitatem habens ad significata nisi communitatem appellationis solum; ergo vox contrahi non potest.

Item. Quicquid adiunctum terminum aequivocum ad unum significatum contraheret alia significata ab ipso [a] auferret; sed cum significata post impositionem completam sint essentialia termino aequivoco, ergo quodcumque additur mediate vel immediate termino aequivoco sibi erit¹ accidentale. Et tunc arguo: nullum accidentale perimit substantiale; ergo aliquid adiunctum immediate vel mediate termino aequivoco aliquod eius significatum non potest auferre; ergo etc.

Praeterea. Si sic, aliquis posset intelligere, quamvis falso, quod tamen non posset significare, quia posset intelligere omnia significata termini aequivoci sub ratione proprietatis unius significati.

Secundum patet: sicut enim terminus univocus indifferens est ut ponat suum significatum unum respectu alicuius tertii sub ratione albi vel nigri vel alterius determinationis, adiuncto tamen ei immediate albo statim contrahitur ut intellectum suum, qui unus est, solum ponat sub ratione albi, ut sic dicto 'homo albus currit' — consimiliter terminus aequivocus indifferens est secundum se ut omnia sua significata ponat respectu actus tertii sub ratione albi vel nigri, adiuncto tamen ei albo immediate vel nigro, iam omnia significata ponit sub ratione albi solum vel nigri. Unde sic dicto 'canis albus currit', ex quo ly 'canis' significat plura actualiter sicut terminus univocus unum, omnia sua significata ponit respectu albi sub ratione albi, quemadmodum in ha[n]c 'homo albus currit' ly 'homo' ponit unum significatum sub ratione albi. Unde sicut est contractio in termino univoco, sic in termino aequivoco, nisi² quod in termino univoco solum specificatur unum et contrahitur, in termino autem aequivoco plura, quoniam plura significat, et sicut si ponamus quod aliqua supposita hominis sint alba et aliqua nigra, sic dicto 'homo albus currit' totum ponitur significatum hominis pro suppositis albis, sic ex parte altera si supponamus quod cuiuslibet significati canis aliqua sint supposita alba et aliqua nigra, sic dicto 'canis albus currit' li 'canis' solum ponit omnia sua significata respectu tertii pro suppositis albis cuiuslibet significati. Unde per omnem modum, sicut est contractio in termino univoco unius significati consimiliter in aequivoco plurium significatorum. Sed tamen intelligendum quod sicut 'canis' plura significat, sic 'album' vel alia determinatio sua significata specificat, sed, ut dictum, 'canis' significat unum significatum ac si aliud \non/ significaret, et ideo sic dicto 'canis³ albus currit' li 'albus' sic specificat unum significatum ac si aliud non specificaret, et ideo haec est distinguenda 'canis albus currit' sicut

---

¹ ergo – erit] aut – sit C.

² nisi] n(ome)n C.

³ canis] sanus C.

et ista ‘canis currit’, et consimiliter ista quantum est de virtute sermonis ‘canis latrabilis currit’ et alia /158-B/ huiusmodi.

Ad 1.1 Ad primam rationem dicendum quod haec ‘<hic> Socrates currit’ non est determinationis significationis quam ista ‘Socrates currit’, unde sic dicto ‘<hic> Socrates currit’ non magis contrahitur li ‘Socrates’ ut tantum significaret unum, quantum est de virtute sermonis, quam <in> ista ‘Socrates currit’, unde vi vocis non magis intelligit audiens illum Socratem de quo intendit proferens quam alium Socratem; sed quod alium Socratem percipit audiens determinate de quo intendit proferens, hoc est aliunde quam [[h]] ex <vi> significatorum sermonis, quia virtute demonstrationis, quae est extra significatum vocis, consimiliter enim significatur hoc pronomine¹ ‘hic’.

Ad 1.2 Ad aliud argumentum dicendum quod cognomen non sic contrahit nomen proprium ut sit significativum tantum unius et non plurium, sed contrahit ipsum ipso modo quo dictum est. Et si arguitur: ergo audiens pro<prium> nomen sic contractum ex quo adhuc post contractionem repraesentat omnia significata, quamvis sub ratione illius adiuncti, non perciperet per sermonem illud significat<um> de quo proferens intelligit — dicendum quod quantum est de virtute sermonis audiens non magis percipit unum significatum quam alterum, quia ut sic omnia aequaliter repraesentantur; sed tamen, cum audiens percipit illud cognomen convenire uni significato et non alteri, ex hoc iudicat proferentem sermonem aliud significatum intellexisse, et ista convenientia rei est causa et non significatio sermonis. Si enim illud cognomen non magis conveniret uni significato quam alteri \per se/ non magis intelligeret unum quam alterum, et sicut dictum est de cognomine immediate adiuncto proprio nomini, ita intelligendum est de aliis determinationibus immediate adiunctis aliis terminis aequivocis.

Ad 1.3 Ad aliud dicendum est quod si sensus multiplicis huius propositionis ‘canis currit’ exprimeretur sic ‘canis latrabilis’, tum tot sensus multiplicis haberet ista quot et prima, et ideo per istam non exprimitur sensus multiplicis praecise, sed si aliqua alia vox sit imposita significatis termini aequivoci univoca per quam habet proprie sensus multiplicis exprimi; vel si nulla vox univoca sit eis imposita quae sit \signum/ ipsorum praecise, accipiendum est aliquid commune univocum eis una cum determinatione illa ad exprimendum sensum multiplicis praecise. Unde huius propositionis multiplicis ‘canis currit’ unus sensus est “latrabile animal currit” praecise, et non “iste canis latrabilis currit”, quam<vis> enim ‘canis’ non possit contrahi ad unum significatum per hanc determinationem ‘latrabile’, cum sit aequivocum, ‘animal’ tamen bene potest, cum sit univocum ad istud, nam illa quae sunt aequivoca in uno, ut in inferiori, univocantur in superiori.

---

¹ consimiliter – pronomine] consimiliter – pronominis C. *Voces consimiliter enim suspectae.*

Ad 1.4 Ad aliud dicendum quod si[c] supponatur quod nulla alia vox correspondeat significatis aequivoci in ratione signi praecise, non <est> \in/conveniens concedere quod aliquis sit intellectus quem non contingit praecise significare, quia tunc esset aliquis intellectus cuius non esset praecisum signum, et iam non est mirum quod talis intellectus non posumus praecise significare.

Vel aliter potest dici quod quamvis nulla alia vox significatis esset imposita, possunt tamen habere communius aequivocis eis, quod quidem per huiusmodi determinationem potest contrahi quamvis aequivocum non posset, sic enim 'corpus' est aequivocum ad ista significata 'canis'.

Ad 1.5 Ad aliud dicendum quod sic dicto 'album in voce' vel 'multum in aere'¹ non est contractio aequivoci, quia album et multum non sunt pure² aequivoca, sed possunt dupliciter accipi: vel quoad logicum vel quoad naturalem. <Quoad naturalem> sunt aequivoca, sed quoad logicum simpliciter sunt univoca †respectu huius est ista† 'album' enim significat unum primo, unam intentionem faciens³ in anima. Sed tamen quia illud unum diversimode habet esse in voce et in colore, ideo naturalis considerans ipsas res secundum quod sunt dicit 'album' significare illud aequivoce. Quia tamen logicus non considerat res secundum quod sunt sed secundum quod faciunt intentiones⁴ in anima, ideo dicit 'album' significare unum, eo quod illud quod significatur⁵ per 'album' unam intentionem facit apud animam; et ideo 'album' est simpliciter aequivocum apud logicum. Et similiter dicendum est de 'multo'.

Et sic patet ad ultimum

Quaestio 11

Quaeritur an distributio semel posita distribuat terminum aequivocum pro suppositis cuiuslibet significati.

1. Et quod sic probatio:

1.1 Distributio [[...]] reducit ad actum omnia quae sunt in respectu tertii, cuiusmodi sunt omnia supposita cuiuscumque significati; ergo distributio distribuit terminum aequivocum pro omnibus suis significatis.

1.2 Item. Quaero: aut distribuit simul pro omnibus suppositis cuiuscumque significati aut non. /158vA/ Si sic, habetur propositum. Aut distribuit ipsum pro omnibus suppositis unius significati tantum, aut pro nullis; non pro nullis, quia sic frustra adderetur signum termino aequivoco, nec solum pro suppositis unius

---

¹ aere] ehere C.

² pure] penes C.

³ faciens] patiens C.

⁴ intentiones] detentiones C.

⁵ quod significatur] consignificatur C.

significati, quia qua ratione unius significati et ea ratione omnium significatorum, quoniam omnia significata aequaliter se offerunt distributioni[s]. Relinquitur ergo quod primum manet.

1.3 Item. Agens secundum rationem potest proportionari agenti secundum naturam eo quod ars imitatur naturam in quantum potest, sicut patet in secundo Physicorum;¹ sed agens naturale simul et una actione potest agere in diversa passa, sicut ignis agit simul in diversa combustibilia, similiter sol agens in lutum et in glaciem; ergo agens rationis. Sed huiusmodi agens universale est signum distributivum, quoniam ab eo est distributio perfecte, ergo distributio fit ex parte sua, vel simul potest distribuere diversa significata.

1.4 Ad idem. Potest dici quod signum, quod est agens rationis, non imitatur quodcumque agens naturale, sed solum illum intellectum ad quem reducit² tamquam instrumentum ad causam, et quia unus intellectus simul non potest plura intelligere, ideo nec signum potest plura significare.

Sed contra. Si vox requireret intellectum unum, ut dicitur, cum intellectus unus non potest plura ut plura intelligere, ergo nec vox una posset plura ut plura sunt significare, et sic periret aequivocatio; ergo necesse est actionem signi distributivi imitari actionem unius intellectus intelligentis.

1.5 Item, ad principale. Negatio una et eadem unico actu negandi simul negat plures dictiones, veluti subiectum et praedicatum; tamen negatio est agens rationis sicut et signum; ergo signum potest plura distribuere. Maior patet, quoniam sic dicto 'nullus homo est asinus' simul praedicatum et subiectum confunduntur a negatione confuse et distributive.

2. Ad oppositum.

2.1 Distributio est dispositio ipsius distribuibilis; cum ergo in termino aequivoco sunt plura distribuibilia, ergo plures erunt distributiones; non ergo signum unica distinctione distribuit pro suppositis cuiuscumque significati. Et ratio confirmatur per hoc quod distributio et distribuibile inferuntur relative, et in talibus multiplicato uno reliquum multiplicabitur.

2.2 Item. Distributio est divisio alicuius unius intellectus in multa; sed omnis divisio una incipit ab uno³ et terminatur ad multa; ergo omnis distributio una terminatur ad multa; cum ergo in termino aequivoco nihil est unum ibi praeter solam vocem, quae est singularis, non recipit supra se distributionem; ergo non distribuit unica distributione pro suppositis cuiuscumque significati.

2.3 Item. Si sic, ille paralogismus 'omnis canis currit etc.' non peccaret in forma sed in materia. Consequentia[m] patet, quoniam tunc maior esset falsa, et

¹ Arist. Ph. 2.2.194a21-22. Auctoritates ed. Hamesse 2.60 p. 145.

² ad quem reducit² reducit² ad quem C.

³ una] uno C.

ibi regulata¹ esset assumptio sub minoris, et medium esset unum; quod falsum est.

3. Ad quaestionem potest dici quod distributio simul distribuit pro suppositis cuiuscumque significati, sed tamen non unico actu distribuendi sed diverso,² nec copulative sed inconiuncte³ et sine quacumque habitudine.

Primum patet: Quia omnia significata aequivoci aequaliter se offerunt distributioni, qua ratio<ne> signum distribuit pro suppositis unius significati eadem ratione[m] et <pro> omni.

Secundum patet: Cum actio agentis recipiatur in passo, quot sunt passa primo ab aliquo agente simul tot erunt actiones, nam non est possibile aliquid agere in plura simul et semel eadem actione nisi ista plura habeant rationem unius passi; cum ergo in termino aequivoco sint plura significata ut plura, quibus nihil est commune in ipso nisi sola vox quae significans est ipsa plura significata, rationem unius distribuibilis habere non possunt, et ita quot \sunt/ significata tot sunt distribuibilia primo et etiam passa, et per consequens tot distributiones. Unde sicut terminus aequivocus sua significata importat alio actu significandi et alio, sic[ut] signum distributivum alio actu distribuendi et alio ipsum distribuit.

Tertium, sc. quod non copulative: Quia sicut aequivocum significat unum significatum ac si non aliud significaret, et sicut sine omni habitudine, sic signum distributivum pro suppositis unius significati distribuit ac si pro suppositis alterius significati non distribueret. Et haec est ratio quare haec est distinguenda 'omnis canis currit' sicut haec 'hic canis currit'.

Per hoc ad rationes. /158vB/

Ad 1.1-2 Ad primas duas patet per praedicta, quoniam pro omnibus suppositis distribuitur, non tamen unico actu distribuendi.

Ad 1.3 Ad tertium dicendum quod agens⁴ naturale unica actione simul non agit in plura nisi quatenus habent rationem unius passi; unde quod [quod] ignis simul agit in plura combustibilia, hoc est quod aliqua una natura reperitur in illis ratione cuius habent rationem unius passi; et consimiliter se habent glacies⁵ et lutum respectu actionis solis, sed quod ex actione solis in⁶ glacie et luto consequuntur diversi effectus, hoc accidit per se actioni solis, ut quod glaciem

¹ ibi regulata] irregularata C.

² diverso] diversis *malim*.

³ inconiuncte] etiam distributione C.

⁴ agens] acc(ide)ens C.

⁵ glacies] clacies C.

⁶ in] non C *a.c.*, *nescioquid C p.c.*

dissolvit et lutum constringit, hoc per accidens, quia propter diversas dispositiones istorum.

Ad 1.5 Ad ultimum istius partis dicendum quod negatio non negat praedicatum et subiectum simul confuse et distributive et unico actu negandi, nisi¹ per rationem actus communis qui primo negatur ab ea, ut compositionis; in hoc enim quod negat compositionem praedicati cum subiecto per accidens negat extrema.

Ad 2 Ad rationes alterius partis patet per iam dicta.

Ad 2.1-2 Primae enim duae probant quod signum universale non distribuit pro suppositis cuiuslibet significati unico actu distribuendi, quod est concessum.

Ad 2.3 Ad ultimum dicendum quod bene procederet si terminus aequivocus copulative distribueretur pro suppositis diversorum significatorum, cuius oppositum prius dictum est, quoniam signum distributivum sic distribuit pro suppositis unius significati ac si pro suppositis alterius non distribueret, et ideo ista 'omnis canis currit' nec est simpliciter vera nec falsa, et distinguenda quemadmodum ista 'canis currit'.

Quaestio 12

Quaeratur circa \secundum/ modum aequivocationis utrum aliqua vox analogica unum significare posset proprie et aliud improprie.

1. Et quod non probatio.

1.1 Nomen analogum operatur multipliciter aequivocationis; sed nomen operans huiusmodi multipliciter significat plura aequae primo; vox ergo analogica non significat unum proprie et aliud transumptive,² sed omnia aequaliter.

1.2 Item. Per Philosophum: in libro Praedicamentorum determinat³ Philosophus de vocibus significat<iv>is, et tamen non facit aliquam mentionem de huiusmodi analogo significante unum per prius et aliud per posterius, sed solum de aequivocis et de univocis et denominativis; signum est ergo quod nullum est nomen analogum.

1.3 Praeterea. Si vox analogica unum significaret proprie et aliud improprie, hoc non esset nisi propter maiorem convenientiam vocis significantis ad [[ad]] rem significatam proprie quam ad rem significatam improprie; sed <hoc> est inconveniens, quia sic sequitur quod vox esset signum rei propter aliquam eius convenientiam ad ipsam rem significatam, et sic non esset signum ad placitum

---

¹ nisi] non C.

² transumptive] tran()ti(v)e C.

³ determinat] ibi terminat C, ut videtur. Arist. Cat. respicitur.

nec imponens vocem ad significandum imposeret ad placitum sed motus convenientia rei.

1.4 Item. Per Aristotelem libro *Peri hermenias* vox sive¹ nomen nihil significat nisi quando fit nota; vox autem fit nota ex impositione et ex institutione imponentis; ergo vox nihil significat nisi ex impositione imponentis. Tunc arguo: quaecumque significat vox ex impositione aequae primo significat eo quod imponitur uni ac si aliud non significaret; ergo vox quaecumque significat aequae primo significat; non ergo significat unum proprie et primo et reliquum improprie.

1.5 Item. Si hoc esset verum, aut hoc esset ex parte vocis vel ex parte rei vel ex <parte im>ponentis. Non ex parte vocis eo quod vox de se nullam rem sibi determinat in ratione significati; nec ex parte rei eo quod res nullam vocem sibi determinat in ratione signi; nec ex parte \im/ponentis eo quod imponens omnino² \im/ponit ad placitum. Ergo vox quicquid significat proprie significat.

2.1 Ad oppositum est Aristoteles in *Littera*,³ ubi dat modos aequivocationis et amphiboliae dicens quod primus modus est quando nomen vel oratio significat plura aequaliter, secundus modus est eo quod soliti sumus sic dicere, quasi diceret quod secundus modus est quando nomen vel oratio significat unum proprie et aliud solito modo loquendi, hoc est transumptive vel improprie. Aliter nisi sic esset, secundus modus aequivocationis non differret⁴ a primo, quod⁵ est contra Aristotelem.

2.2 Praeterea. Per Aristotelem in quarto *Metaphysicae*⁶ 'sanum' per prius dicitur de corpore animalis et ex consequente de aliis, ut de diaeta et de urina et de medicina, et hoc per attributionem⁷ ad sanitatem in animali, et sic transumptive et improprie dicitur de istis, proprie autem dicitur de animali.

2.3 Similiter Aristoteles quinto *Metaphysicae* distinguit multa huiusmodi nomina quae sic significant plura, unum sc. \per/ prius et reliquum per posterius /159rA/ et alia per attributionem ad primum.

3. Ad quaestionem potest dici quod aliqua vox analogica potest significare unum proprie et aliud transumptive. Cuius ratio est haec: per Aristotelem in libro *Peri hermenias* nomen nihil significat nisi quando fit nota;⁸ sicut ergo vox

¹ sive] s(ib)i C. *Locus Aristotelicus est Int. 2.16a27-28.*

² omnino] *lectio incerta.*

³ *Arist. SE 4166a14-17*

⁴ differret] deferet C.

⁵ quod] et C.

⁶ *Cf. Arist. Metaph. 4.2.1003a33-b1*

⁷ attributionem] fere retributionem C.

⁸ *Arist. Int. 2.16a27-28*

fit nota rei, sic possibile est eam rem ipsam significare; sed vox fit nota rei dupliciter, sc. ex impositione et ex transumptione; ex \im/positione autem fit nota rei quando vox attribuitur rei in ratione signi absolute et sub propria¹ ratione et non in comparatione ad aliud; ex transumptione \prout/ quando vox imponitur rei p<rimo> in ratione signi et sub propria ratione, deinde propter similitudinem rei illius cui primo imponebatur vel propter proportionem vel relationem quam <habet> \ad aliquam/ aliam rem transumitur ista vox ad aliquid aliud repraesentandum, ut patet: 'ridere' enim proprie attribuitur et ex impositione significat risum hominis,² propter quandam similitudinem huius actus ad florere transumitur haec vox 'ridere' ad repraesentandum vel significandum florere. Vox autem sic transumpta ad aliquid repraesentandum, ipsum ad quod sic transumitur proprie non significat sed transumptive, et hoc quia illud non significat ex impositione alia sed solummodo ex quodam usu vel quadam consuetudine loquendi, et ideo improprie, et etiam ex consequenti, quia illud ad quod transumitur non significat nisi propter aliquam eius similitudinem vel proportionem ad rem cui vox primum imponitur, quoniam transferentes se necessario secundum aliquam similitudinem se transferunt. Et ita nisi vox primo alicui imponeretur impossibile esset ipsam aliquid aliud transumptive significare. Ut ergo vox aliquid significet³ ex transumptione necesse est ipsam aliquid aliud significare ex impositione [[im]] \et/ proprie. Possibile est ergo vocem significare unum proprie et ex impositione et aliud ex transumptione et improprie.

Unde intelligendum est quod vox sic significans plura utriusque est signum, sed tamen diversimode, quia unius ex \im/positione et alterius ex transumptione. Et differunt ista duo in hoc quod vox significans aliquid ex impositione ipsam rem repraesentat absolute et sub ratione propria et non in comparatione ad aliud;⁴ ex transumptione autem significat rem non absolute et sub ratione propria sed sub similitudine vel proportionem ad alterum, et ita \non/ sub ratione propria. Hoc vult Boethius in principio Praedicamentorum⁵ ubi distinguit "aequivoca dicuntur" quod quaedam sunt aequivoca a casu, quaedam a consilio, sicut 'Alexander' imponitur regi magno et cuidam alteri; et universaliter nomina casualiter imposita pluribus, cuiusmodi sunt 'canis' et nomina propria et huiusmodi alia, huiusmodi enim imponuntur uni ac si aliud non significarent. A consilio autem dicuntur aequivoca ut quando nomen unum significat ex impositione et proprie, aliud autem ex transumptione. Quae quidem transumptio per ipsum aliquando fit propter similitudinem alicuius ad

¹ propria] proprie C.

² hominis] mo^{ris} C. Cf. *Fallacias Thomae de Wyk*, CIMA GL 68 (1998) 139.

³ significet] significat C.

⁴ ad aliud] [[ad]] ad C.

⁵ Boethius, *Cat. PL* 64: 166B-167A

illud cui nomen primo¹ imponitur, sicut 'homo' imponitur ad significandum hominem verum, transmittitur tamen ad significandum hominem pictum. Aliquando autem ex proportionem alicuius ad illud cui nomen primo imponitur, ut hoc nomen 'principium' imponitur ad significandum unitatem quae est primum et principium in genere quantitatis discretæ, transmittitur autem ad significandum punctum in continuis \eo quod proportionaliter/ se habet punctus in continuis et unitas in discretis. Aliquando autem fit haec transumptio ex relatione a\li/ quorum ad unum, et hoc dupliciter, quia vel ad unum ut ad causam efficientem a qua descendunt, et sic medicina laxativa et instrumentum, ut ferrum quod est instrumentum medici², utrumque dicitur 'medicinale' ex relatione istorum ad medicinam ut ad causam a qua descendunt; vel etiam ex relatione ad aliquid unum ad quod ordinantur, et sic urina et diaeta utraque dicitur 'sana' per comparisonem ad sanitatem animalis ad quam ordinantur. Unde in aequivocis nullus est ordo prout significat per casum,³ in aequivocis tamen a consilio est ordo, non solum inter res significatas in quantum huiusmodi sunt, sed inter actus significandi ipsius vocis eo quod vox illud ad quod transmittitur non significat nisi in ordine ad illud cui imponitur.

Per hoc ad rationes:

Ad 1.1 Ad primum. Cum dicitur /159rB/ "Nomen analogum operatur multiplicitatem aequivocationis, ergo significat plura aequaliter, ergo <etc.>", neganda haec consequentia <quia non valeret haec consequentia> nisi operaretur multiplicitatem primi modi aequivocationis.

Ad 1.2 Ad secundum argumentum dicendum est quod Aristoteles in libro Praedicamentorum solum facit mentionem de vocibus ut sunt proprie significativae; huiusmodi sunt aequivocae, univocae et denominativae. Analogum enim illud quod <per posterius> significat transumptive significat et non proprie, sed solum illud quod est ex <im>positione; et ideo Aristoteles de huiusmodi non ibi <facit> mentionem, tamen⁴ in isto libro de talibus mentionem facit pro eo quod multiplicitas talium potest esse principium deceptionis, quamvis non sit vera multiplicitas, sicut multiplicitas figurae dictionis, quae non est vera multiplicitas sed phantastica, Aristoteles tamen de ea facit mentionem pro eo quod potest esse principium deceptionis.

Ad 1.3 Ad aliud dicendum est quod hoc est falsum quod dicitur. Non enim est propter convenientiam inter vocem et rem significatam sed est propter similitudinem et relationem illius ad quod vox transmittitur ad illud cui primo imponitur.

¹ primo] primum C.

² medici C a.c., ut videtur; etici (i.e. ethici ?) C p.c.

³ casum] vocem C.

⁴ tamen] vel potius cum C.

Ad 1.4 Ad aliud. Cum dicitur quod vox nihil significat etc., dicendum quod verum est – sed vox fit nota rei dupliciter, ut patet per dicta: [et] per impositionem et proprie vel ex transumptione et improprie. Unde cum dicitur quod vox non sit nota rei nisi per impositionem, si intelligatur “proprie” tunc verum est, si autem¹ intelligatur “improprie” negandum.

Ad 1.5 Ad ultimum dicendum: Hoc non solum est ex parte vocis nec ex parte rei nec ex parte imponentis, sed est ex parte omnium. Sed simul cum his ex parte utentium, quoniam utentes voce transumunt ipsam ab eo cui primo imponitur ad aliud repraesentandum.

---

¹ tunc – autem] \tunc(?)/ verum est, si [[enim]] \autem/ C.

Gualterus Burleus
Super tractatum fallaciarum (extractum)

/C95B, L 135rA/ Aequivocatio est aequa multorum vocatio etc.

Causa apparentiae illius fallaciae est identitas vocis incomplexae manentis¹ eadem secundum materiam et formam, causa non existentiae est diversitas significatorum eiusdem vocis.²

Tres sunt modi illius fallaciae.³ Primus modus est quando aliqua dictio significat plura aequae primo. Secundus est quando aliqua dictio significat unum proprie et aliud transumptive. Tertius modus est quando aliqua dictio solum significat unum per se, sed ex coniunctione⁴ eius cum alio potest significare vel consignificare plura. Et ideo primus modus est in pure aequivocis /C 96A/, secundus in analogis, tertius in pure univocis.

Dubitationes

Dubitatio I.1

Secundum primum modum contingit dubitare an aliqua una vox possit significare plura aequae primo.

1. Apparet quod non.

1.1.⁵ Nam signum et significatum sunt relativa, et multiplicato uno relativorum multiplicatur et reliquum; ergo si sint plura significata erunt plura signa, et si unum sit signum tantum erit unum significatum,⁶ et ita si vox sit una, et significatum erit unum.

1.2.⁷ Praeterea, si 'canis' significaret plura, haec foret incongrua 'canis currit', quia multiplicato significato multiplicatur modus significandi, cum idem accidens numero non sit in diversis subiectis. Ergo si 'canis' significaret plura, sic dicto 'canis currit' essent plures nominativi casus⁸ a parte subiecti, et

---

¹ manentis] manente CL.

² Causae apparentiae & non existentiae hic datae fere cum causis a Thoma de Wyk [CIMAGL 68 (1998) 139], et in Fallaciis brevibus p. 264, datis conveniunt. Sunt autem communissimae.

³ De modis cf. Thomam de Wyk CIMAGL 68 (1998) 139; Fall. Brev. 264.

⁴ coniunctione L] adiunctione C.

⁵ Cf. Fallacias Thomae de Wyk, CIMAGL 68 (1998) 140.

⁶ significatum] tantum/ add. C.

⁷ De hoc argumento cf. S. Ebbesen, 'Is "canis currit" ungrammatical? Grammar in Elenchi commentaries'. *Historiographia Linguistica* 7 (1980) 53-68.

⁸ nominativi casus L] numeri illius C p.c.; modi illius C a.c.

verbum accipitur in numero singulari;¹ ergo esset incongrua sicut et ista 'Socrates Plato currunt'.

1.3² Praeterea, unius rei est tantum una forma; sed significatum est forma dictionis vel vocis; ergo si vox sit una, significatum erit unum.

1.4 Praeterea, quaero: Aut hoc nomen 'canis' simul imponitur³ pluribus aut successive? Non simul, quia si sic, plura essent intellecta simul ab imponente, quia vox non imponitur⁴ nisi ei quod intelligitur. Si successive, aliquis syllogismus uno tempore valisset et alio non, nam quando hoc nomen 'canis' solum significavit unum iste syllogismus fuit bonus 'omnis canis currit⁵ etc.', sed⁶ quando hoc nomen 'canis' significavit plura, non valuit idem syllogismus, sed tunc fuit parallogismus. Similiter si vox imponitur successive, ergo prius imponitur uni quam alii, et per consequens non significat plura aequae primo sed sub ordine.

2. Ad dubitationem dico quod vox potest significare plura. Quod apparet a parte rei et a parte vocis et a parte imponentis.⁷ A parte rei quia res nullam vocem determinavit sibi pro signo, ideo quando vox imponitur uni rei, quantum est a parte rei potest imponi alii. A parte etiam vocis idem patet, quia vox non determinat sibi aliquam rem, ideo priusquam imponitur uni potest imponi alii. A parte etiam imponentis patet, quia imponens imposuit totaliter ad placitum. Et ideo priusquam imposuit nomen uni rei potuit et imponere idem alii.

Istud etiam patet per rationem Philosophi,⁸ nam nomina sunt finita, res autem infinitae; ergo si quaelibet res debet⁹ habere nomen, possibile est unum nomen significare plures <res>, quia pauca non possunt adaptari multis nisi /L 135rB/ unum illorum adaptetur multis.

Intelligendum quod nomen aequivocum¹⁰ nec est simpliciter unum nomen nec simpliciter plura nomina, sed est unum nomen multiplex. Non est simpli-

¹ singulari L] plurali C.

² Cf. *Fallacias Thomae de Wyk*, CIMA GL 68 (1998) 140.

³ imponitur] imponderetur C.

⁴ imponitur L] ponitur C.

⁵ currit] caeleste sidus est canis *add.* L.

⁶ sed L] quia C.

⁷ imponentis L] componentis C. *Simile argumentum in Burlei Quaest. SE 4, p. 160, supra. Cf. praeterea Anon. Mazarinei Quaest. SE 6 a me in Documenti e Studi sulla tradizione filosofica medievale 11 (2000) pp. 288sq. editam; necnon CIMA GL 68 (1998) 113 & 71 (2000) 107sq.*

⁸ Arist. SE 1.165a10-12.

⁹ debet L] posset C.

¹⁰ Intelligendum – aequivocum C] Intelligendum est quod aequivocum L. *Quod ad solutionem attinet, cf. Fall. Thomae de Wyk, CIMA GL 68 (1998) 140sq.*

citer unum nomen propter diversitatem significatorum, nec est simpliciter¹ plura nomina propter unitatem vocis, sed est medium inter nomen simpliciter unum et nomina simpliciter plura. In hoc convenit cum nomine simpliciter uno, in hoc quod vox est una; et convenit cum nominibus pluribus in hoc quod significata eius sunt plura.

Ad 1.1 Ad primum argumentum dicendum concedendo quod si unum tantum² signum sit, unum tantum significatum erit; sed nomen significans plura, etsi sola vox sit una, tamen est plura signa.³ Unde hoc nomen ‘canis’ /C 96B/ est plura signa, et unum nomen est.⁴

Ad 1.2 Ad secundum dicendum quod non sequitur hanc esse incongruam ‘canis currit’, nec sunt plures nominativi a parte suppositi.

Ad probationem dicendum quod haec est⁵ falsa “multiplicato significato multiplicantur et modi significandi”, quia non omnes modi significandi sunt in significatis subiective, sed magis in voce significante⁶; et quia vox significans est una, ideo hoc nomen ‘canis’ est tantum unius nominativi casus.

Ad 1.3 Ad tertium dicendum quod significatum vocis cui imponitur non est essentialis forma vocis sed solum forma accidentalis eius, et in eodem possunt esse plures formae accidentales. Sed forma essentialis vocis prolatae⁷ est vox imaginativa, et uni voci⁸ tantum correspondet una vox imaginativa.

Ad 1.4 Ad quartum, quod si voces imponuntur ab uno imponente, tunc hoc nomen ‘canis’ prius⁹ imponitur uni quam alii significato.

Ad argumentum in contrarium, quod ante impositionem ad †plurium significatorum†¹⁰ iste syllogismus fuit bonus ‘omnis canis currit etc.’.

Sed intelligendum quod syllogismus habet esse in scripto et¹¹ in prolotione, sed verissime habet esse in mente; non enim habet esse in scripto et in prolotione nisi sicut vinum habet esse in circulo et sanitas in urina. Et ideo aliquis syllogismus potest desinere esse quod habet esse in scripto et in

¹ est simpliciter L] in(?) C.

² tantum signum sit unum tantum significatum erit] nomen signum sit unum nomen C: sit signum unum erit significatum L.

³ etsi – signa (*nescioquo post una addito*) L] erit si sola vox sit una res(?) tamen non est plura significata C.

⁴ signa – est] significans et unum nomen est C : signa et unum nomen L.

⁵ dicendum quod haec est] dicendum quod haec sit C : dicitur quod haec est L.

⁶ sed – significante] sed magis in voce significantis C : sed in voce significante L.

⁷ prolatae] *fere p(ro)e^acce* C : plate L.

⁸ uni voci L] uni^{ci} C.

⁹ prius L] p(rim)o C.

¹⁰ ad plurium significatorum C] a... significatorum L : ad plura significanda *vel sim. sensus requirere videtur*.

¹¹ scripto et] scripto(?) et C : *om.* L.

prolatione,¹ sed esse quod habet in mente non potest relinquere.² Per hoc ad formam argumenti, quod quando hoc nomen ‘canis’ solum significat unum, iste syllogismus fuit bonus ‘omnis canis currit etc.’, sed quando significat plura, iam non est syllogismus secundum esse in voce, sed simpliciter est syllogismus secundum esse in mente; nec est inconueniens quod aliquis syllogismus desinat³ suum esse secundum esse in voce.

Contra illud arguitur: Si proprium esse syllogismi⁴ esset in mente, si postea non sit in eadem mente, desinit inesse, et ita secundum suum proprium esse potest desinere esse.

Ad illud dicendum quod esse propositionis vel syllogismi non dependet essentialiter a mente mea vel tua, sed essentialiter dependet ab intellectu alicuius intelligentiae a quo numquam recedit. Unde si aliquis syllogismus nunc sit in mente alicuius et postea non, desinit habere esse subiectivum quod habuit, non tamen desinit⁵ esse essentialiter. Et sic est dicendum quod ista ‘homo est animal’ est alia in mente mea et in mente tua numerositate ...,⁶ semper tamen est essentialiter eadem.

Ad aliud, quod etiam si vox primo imponitur uni et postea imponitur alii, hoc non arguit ordinem in actu significandi, quia vox imponitur cuilibet significato⁷ /L 135vA/ ac si nulli alii imponeretur.

Dubitatio I.2⁸

Adhuc et circa primum modum est dubitatio an aequivocum se habeat ad sua significata sub aliqua habitudine.

Dicendum quod non se habet disiunctive, quia sic sequeretur ‘latrabile animal currit, ergo canis’; nec copulative, quia si sic⁹ <sequeretur> ‘canis currit, ergo caeleste sidus currit’. Ergo si haberet se ad sua significata copulative vel disiunctive, ista ‘canis currit’ esset¹⁰ determinate vera vel determinate falsa, et non distinguenda. Et ideo sic est de termino aequivoco sicut et si unus homo proferat illam ‘latrabile animal currit’ et alius illam ‘caeleste sidus currit’

¹ sed verissime – prolatione L : om. C.

² sed esse - relinquere C : sed quod habet esse in mente, quod est suum proprium esse, non potest desinere esse L.

³ desinat L] desinet C.

⁴ syllogismi L] solum C.

⁵ desinit – desinit L] deficit – deficit C.

⁶ numerositate ... L] numero si cadat C.

⁷ significato L] consignificato C.

⁸ *Eandem materiam infra, in Burlei Quaest. SE, qu. 6-7, tractatam invenies.*

⁹ latrabile animal – sic L (nec lectio incerta)] om. C.

¹⁰ esset L] esse C.

et tertius illam 'marina belua currit', nec est maior habitudo¹ inter significata huius termini 'canis' ut per hanc vocem significantur quam quae² est inter illa tria secundum quod a diversis proferuntur,³ modo iam dicto. Et ideo terminus aequivocus se habet ad sua significata sub nulla habitudine, significat /C 97A/ enim unum ac si non significaret aliud.

Sciendum etiam quod terminus aequivocus non potest unica distributione distribui pro omnibus suis suppositis, quia distributio recipit vocem pro suo significato primo, ideo ad multiplicationem significationum sequitur multiplicatio distributionum. Si enim aequivocum unica⁴ distributione distribueretur pro omnibus eius significatis, hic⁵ esset syllogismus regulatus 'omnis canis currit, caeleste sidus etc.', et⁶ haec esset determinate falsa 'omnis canis currit'.

Dubitatio II.1

Circa secundum modum aequivocationis dubitatur.

Non videtur quod vox potest significare unum per prius et aliud per posterius, quia vox nullam rem determinat sibi, ergo non magis debet⁷ significare unum per prius quam reliquum, nec sufficit ordo in rebus ad hoc quod unum significetur per prius et aliud per posterius, quia cum nomina sint⁸ totaliter ad placitum, possibile esset <im>ponere vocem ad significandum primo⁹ rem posteriorem, et ita ad hoc quod res prius significetur per vocem non sufficit quod sit prior¹⁰ in esse.

Dicendum quod possibile¹¹ est vocem significare duo, unum per prius, reliquum per posterius. Sed si aliqua significet ex impositione, significabit illa aequae primo, quia vox imposita uni rei ei imponitur non per habitudinem ad aliud, sed quicquid significatur ex impositione sic significatur ac si nihil aliud per illam vocem significaretur.¹² Possibile est tamen quod vox significet duo secundum prius et posterius, unum ex impositione, reliquum ex transumptione.

¹ habitudo L] similitudo C.

² significantur quam quae] significantem quam quod C : significantur quam L.

³ proferuntur] et in *add.* C.

⁴ unica L] una C.

⁵ hic L] hoc C.

⁶ caeleste sidus etc. et L] etc. C.

⁷ debet L] dicitur C.

⁸ sint L] sunt C.

⁹ primo L] *om.* C.

¹⁰ et ita – prior C] *om.* L.

¹¹ possibile L] impossibile C.

¹² significaretur L] significaret C.

Ex hoc enim quod est aliqua similitudo inter duas res, vox quae imponitur uni transfertur ad aliud, ut quia sicut pes animalis substat animali, sic lignum substat ponti, et hoc nomen 'pes' imponitur ad significandum pedem animalis, transmittitur tamen hoc nomen 'pes'¹ ad significandum lignum substans ponti. Sed hoc non est ex impositione, quia imponitur totaliter ad placitum; modo quod 'pes' significet tale lignum vel pro tali accipitur,² ad hoc intellectus quodammodo ratione ducitur³, et ideo non est impositio sed transumptio.

Quia iste modus est in analogo, sciendum quod analogia est triplex ad praesens, sc. a parte conceptus, et a parte rei, et⁴ ex transumptione. Primo modo est ens analogum ad substantiam et accidens quia ens importat unum conceptum qui prius reperitur in substantia quam in accidente. Secundo modo est animal /L 135vB/ analogum ad hominem et asinum, et quodlibet genus isto modo est analogum ad speciem magis perfectam et ad speciem minus perfectam; sed haec analogia non pertinet ad logicum sed ad naturalem – logicus enim non ponit analogiam in genere, sed naturalis. Tertio modo est 'pes' analogum, et vox quae unum significat⁵ ex impositione et aliud ex transumptione. Et de analogo isto tertio modo dicto est haec propositio vera "Analogum per se dictum stat pro modo famosiori"; sed haec regula non est intelligenda de analogo primo modo dicta et secundo, quia sic essent illae verae 'omne ens est substantia' et 'omne animal est homo'.

Dubitatio III.1

Circa tertium modum aequivocationis dubitatur.

1. Et non /C 97B/ videtur quod tertius modus sit ex hoc quod aliqua dictio significat unum de se⁶ et aliud ex comparatione ad aliquid aliud, quia sic non esset illa fallacia in dictione sed in oratione.

2. Similiter videtur quod tertius modus non differt a secundo, quia multiplex secundum unum modum de se unum significat, quia tantum uni imponitur, et ex coniunctione eius cum alio significat plura, ut patet – haec enim est distinguenda 'pratum ridet' et non 'homo ridet'.

---

¹ imponitur ad – pes C] *om. L. Vocem ad quod immediate sequitur geminavit C.*

² accipitur L] accipitur C.

³ ad hoc – ducitur L] ad hoc intelligendum quod(am)modo reducitur C.

⁴ et L] *om. C.*

⁵ significat] ut *praefixo* Plato vocatur Socrates – Plato vocatur Socrates *quae inferius suam sedem habent hoc loco inseruit C.*

⁶ se] re C.

Ad 1. Ad primum argumentum dicendum quod si vox non significet nisi ex comparatione ad aliud, propter hoc non sequitur quod ista fallacia sit in oratione, quia nihil est multiplex hic nisi incomplexum, multiplicitas enim non est in ista tota oratione ‘laborans sanabatur’ sed solum in hoc incomplexo ‘laborans’.

Ad 2. Ad aliud dicendum est quod differentia est inter secundum modum et tertium, quia secundus modus est in significatis et tertius est in consignificatis.

Quomodo paralogizandum

Hiis visis videndum est qualiter secundum hos modos est paralogizandum.

QP I: Penes primum modum

Penes primum modum paralogizatur sic: ‘quicumque vocatur Socrates est Socrates, Plato¹ vocatur Socrates, ergo etc.’ Maiorem probo, quia sequitur ‘voco Platonem Socratem, ergo Plato vocatur a me Socrates’, et ultra: ‘ergo Plato vocatur Socrates’.² Prima consequentia patet, quia omnis activa infert passivam. Solutio: Hoc verbum ‘vocatur’ est aequivocum, potest enim esse mere verbum passivum, et potest esse verbum vocativum. Si sit vocativum, sic est maior vera;³ si mere passivum, sic est minor vera.

Aliter paralogizatur sic: ‘omnis substantia animata sensibilis est animal, arbor est substantia etc., ergo arbor est animal’.⁴ Maior patet, quia praedicatur definitum de definitione; minor patet, quia quicquid percipitur a sensu est sensibile, arbor percipitur a sensu, ergo etc.; et est substantia animata, ergo est substantia animata sensibilis. Similiter: ‘omnis substantia animata sensibilis est animal,⁵ manus tua est substantia animata sensibilis, ergo est animal.’ Solutio: ‘Sensibile’ est aequivocum: uno modo est illud quod est aptum natum sentire, alio modo est illud quod aptum natum est sentiri;⁶ primo modo est maior vera, secundo modo est minor vera. Similiter ‘animatum’ est aequivocum: uno modo est illud cuius anima est prima perfectio, alio modo significat illud cuius anima est perfectio ex consequenti; anima enim primo⁷ est perfectio totius, et ex

¹ Plato] ergo *add.* C.

² Plato¹ vocatur – Socrates] *hoc loco sola verba* Plato vocatur (+ ergo) vocatur ergo etc. *praebet* C, *loco vero superius indicato pro his* ‘Plato vocatur Socrates, ergo Plato est Socrates, ergo Socrates est Plato’ *et reliqua a* Maiorem *usque ad ultimum* Socrates inveniuntur.

³ si sit – vera C] *om.* L.

⁴ omnis – animal] *Idem exemplum Fall. brev. 264.*

⁵ omnis – animal L] *om.* C.

⁶ sentire – sentiri L] sentiri – sentire C.

⁷ primo] modo *add.* C.

consequenti est perfectio partium, et in definitione animalis ‘animatum’ debet¹ accipi pro eo quod primo modo perficitur per animam, et ‘sensibile’ pro eo quod est aptum natum sentire.

Aliter paralogizatur sic: ‘Quaecumque sunt eadem pluribus animalibus sunt plura quam animalia; Socrates et Plato sunt eadem pluribus animalibus, ergo Socrates et Plato sunt plura <quam> animalia’, Solutio: Hoc nomen ‘pluribus’ est aequivocum. Potest enim esse positivum vel compar/L 136rA/ativum; si comparativum, sic est maior vera; si positivum, sic est minor vera, et est sensus “illa sunt eadem pluribus, i.e. multis, animalibus”.

Aliquando in relativis accidit aequivocatio ex hoc quod relativum diversa refert.² Et in relativis paralogizatur sic: ‘aliquod animal est album et illud currit, ergo aliquod animal esse album est verum et illud currit’, et ultra: ‘ergo aliquod enuntiabile est verum et illud currit’. Hoc consequens est impossibile,³ et primum antecedens est verum, et consequentiae factae patent⁴ quia omnis propositio convertitur cum vero⁵ enuntiato de suo dicto. Solutio: Hic est aequivocatio, haec enim est distinguenda ‘aliquod animal esse album est verum et illud currit’ ex eo quod ly /C 98A/ ‘illud’ potest referre hoc dictum ‘aliquod animal esse album’, et sic non sequitur ex hac ‘aliquod animal esse album et illud currit’, vel potest referre ly ‘animal’, et sic sequitur ex hac, sed tunc non sequitur ‘aliquod animal esse⁶ album est verum et illud currit, ergo aliquod enuntiabile est verum et illud currit’, sed est aequivocatio quia ‘illud’ aliud refert in antecedente quam in consequente.

Aliter paralogizatur sic: ‘aliquid comedit quod non comedit, ergo non comedens comedit’. Solutio: Hic est aequivocatio de ly ‘quod’ eo quod potest facere relationem intrinsecam vel extrinsecam. Si extrinsecam, sic refert ly ‘aliquid’ quod hic exprimitur; si intrinsecam, sic refert antecedens intellectum in hoc relativo ‘quod’. Primo sensu est impossibilis; secundo sensu est possibilis, quia denotatur quod aliquid comedit rem, quae res non comedit.

Praeterea: ‘aliquid non est animal quod est homo, ergo aliquid est homo quod non est animal, ergo non omnis homo est animal’. Solutio: Hic est aequivocatio in ly ‘quod’, quia ‘quod’ potest referre illum terminum ‘animal’ et sic haec est vera ‘aliquid non est animal quod est homo’; si autem referat ly ‘aliquid’⁷, sic est falsa et denotatur quod aliquid non sit animal et quod illud idem sit homo.

¹ debet accipi] dicitur accipi C : accipitur L.

² refert L] infert C.

³ est impossibile C] sequitur ex istis(?) L.

⁴ consequentiae factae patent L] consequentia facta patet C.

⁵ vero L] p(rim)o C.

⁶ esse L] est C.

⁷ aliquid] aliquod C.

Praeterea: ‘aliquid est impossibile et illud necessario est verum, ergo impossibile est verum’. Solutio:¹ Hic est aequivocatio in ly ‘illud’², potest enim esse relativum et infinitivum; si relativum, sic est haec falsa ‘aliquid est impossibile et illud’³ necessario est verum’ quia vel denotat impossibile esse verum vel denotat idem esse impossibile et necessario verum; si infinitivum, sic est vera et aequipollet huic ‘aliquid est impossibile, et necessarium est verum’.

Aliter fiunt paralogismi quando aliqua dictio potest esse unius partis orationis vel alterius, ut hic: ‘si verum est quod deus non est, deus non est; sed verum est quod deus non est;⁴ ergo deus non est’. Minor probatur, quia sua conversa est vera ‘aliquid quod deus non est est verum, ut haec propositio “homo est animal”’. Solutio: Ly ‘quod’⁵ potest esse coniunctio vel nomen; si coniunctio, sic maior vera; si nomen, sic minor vera.

Aliter paralogizatur ex hoc quod aliquid potest esse unius casus vel alterius, ut hic: ‘necessarium est aliud quam hominem esse hominem, ergo aliud quam homo est homo’. Consequentia probatur(?), quia sequitur ‘necessarium est aliud quam hominem esse hominem, ergo aliud quam hominem esse hominem est necessarium, ergo aliud quam hominem esse hominem est verum’, et ultra sequitur ‘aliud quam homo est homo’. Et veritas consequentis⁶ patet, quia quaelibet propositio convertitur cum vero enuntiato de suo dicto. Solutio: Haec est distinguenda secundum aequivocationem ‘necessarium est aliud quam hominem esse hominem’ ex eo quod ly ‘aliud’ potest esse nominativi casus, et sic est vera; vel accusativi casus, et sic est falsa. /L 136vB/

QP II: Penes secundum secundum modum

Penes secundum modum aequivocationis paralogizatur sic: ‘omnis homo est animal rationale, homo depingitur, ergo depictum est animal rationale’, et ultra: ‘ergo animal rationale depingitur’; sed haec est falsa quia sequitur ‘omne depictum est in pariete, animal rationale depingitur, ergo animal rationale est in pariete’;⁷ sed hoc est falsum. Solutio: Haec est distinguenda ‘homo depingitur’⁸ ex eo quod ly ‘homo’ potest teneri pro homine vero vel pro homine picto; si pro homine vero,⁹ sic est vera; si pro homine picto, sic est falsa.

---

¹ solutio L] *om.* C.

² illud L] a(liu)d C.

³ illud C] idem L.

⁴ deus non est sed verum est quod deus non est L] *om.* C.

⁵ Solutio ly quod C] Solutio hic est aequivocatio de ly quod eo quod L.

⁶ probatur – consequentis (veritas consequentis *lectio incerta*) L] *om.* C.

⁷ *Idem exemplum in Fallacis brevibus p. 264.*

⁸ homo depingitur L] *om.* C.

⁹ vel – vero C] *om.* L.

Aliter paralogizatur sic: 'omnis propositio vera est¹ in mente, quod profertur a me est propositio vera, ergo quod profertur a me est in mente; sed omne quod profertur a me est in aere; ergo idem est in mente et in aere'. Solutio: Haec est distinguenda² 'propositio prolata a me est vera' eo quod verum potest accipi pro vero secundum esse vel pro signo veri; primo modo /C 98B/ est haec impossibilis 'quod profertur a me est verum', secundo modo est vera.

Eodem modo est haec distinguenda 'quod scribitur in folio est verum', et haec similiter 'urina est sana'; sanum enim potest accipi pro sanitate secundum esse, et sic est haec impossibilis 'urina est sana', quia sanitas non est secundum esse nisi in animali; sed si sumitur pro signo sanitatis, sic est haec possibilis 'urina est sana', quia <***>. Et sicut³ sanitas non est secundum esse nisi in animali, sic veritas non est secundum esse nisi in mente.⁴

QP III: Penes tertium modum

Penes tertium modum paralogizatur sic: 'quicumque surgebat stat, sedens surgebat, ergo sedens stat'.⁵ Hic⁶ minor est distinguenda ex eo quod ly 'sedens' potest consignificare tempus praesens, et sic est falsa; vel tempus praeteritum, et sic est vera.

Contra illud obicitur: ista 'sedens surgebat' debet sic converti: 'quod surgebat est sedens', et haec secunda non est distinguenda, ergo nec prima.⁷

Difficilius tamen opponitur in verbis passivis. Illa enim 'laborans sanabatur' non videtur⁸ aliter posse converti quam sic: 'quod sanabatur⁹ est laborans'; sed haec non est distinguenda. Si autem convertatur sic: 'sanatus¹⁰ est laborans', cum ly 'sanatus' potest accipi pro eo quod fuit sanum et nunc non est sanum, cum sit verbum praeteriti temporis, illa foret vera 'laborans sanabatur' sumpto subiecto pro eo quod est, cum illa sit vera 'laborans est sanatus' quia laborans est illud quod fuit sanum.

Ad primum dicendum quod illa 'sedens surgebat' debet sic converti: 'surgens erat¹¹ sedens'.

¹ vera est L] est vera C.

² distinguenda] omnis *add.* C : penes secundum modum aequivocationis *add.* L.

³ quia <***> et sicut] quia C : et sicut L.

⁴ secundum esse nisi in mente L] in esse nisi secundum intellectum C.

⁵ *Idem exemplum Fall. brev. 265.*

⁶ hic] haec C : *om.* L.

⁷ nec prima L] prima vera C.

⁸ videtur L] v(al)et C, *ut videtur.*

⁹ sanabatur L] sanatur C; *eodem modo paullo infra.*

¹⁰ sanatus C] sanus L; *et sic bis infra.*

¹¹ erat L] e(ri)t C.

Ad secundum dicendum quod vel oportet quod¹ tales ‘homo amatur’ ‘homo sanabatur’² non debent converti, vel quod verbum passivum habeat participium praeteriti temporis sub eadem voce sub qua habet participium³ praesentis temporis, ita quod illa participia ‘sanatus’ ‘amatus’ possint esse indifferenter praesentis temporis vel praeteriti. Et si sic posset esse, tunc illa ‘laborans sanabatur’⁴ debet sic converti: ‘sanatum erat laborans’ sumpto subiecto consequentis ut est participium praesentis temporis; et illa ‘homo amatur’ debet sic converti: ‘amatum est homo’ sumpto subiecto consequentis⁵ ut est participium praesentis temporis.

---

¹ vel oportet quod C] *om.* L.

² sanabatur C] amabatur L.

³ praeteriti – participium L] *om.* C.

⁴ sanabatur L] sanatur C.

⁵ consequentis C] *om.* L.